

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

2014. gada 15. februāris – 21. februāris

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

Nr. 7 (1329)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

SOČU XXII ZIEMAS OLIMPISKĀS SPĒLES Latvieši soļo atklāšanas parādē

sochi.ru
2014

7. februārī Soču Olimpiskajā stadionā notika XXII Ziemas Olimpisko spēļu atklāšanas ceremonija. Spēlēs tiks sadalīti 98 medaļu komplekti 15 sporta veidos. Spēļu programmā iekļautas 12 jaunas disciplīnas, tādējādi šīs būs lielākās Ziemas olimpiskās spēles to vēsturē. Pārstāvētas 88 valstis, kopumā vairāk nekā 2500 sportistu.

Stadionā ar lāpu ieradās slavenā Krievijas tenisiste Marija Šarapova, viņai pievienojās kārtlēcēja Jeļena Isinbajeva, bijušais cīkstonis Aleksandrs Kareļins, olimpiskā čempione mākslas vingrošanā Aļina Kabajeva, Krievijas Hokeja federācijas prezidents Aleksandrs Tretjaks un savulaik slavenā daiļslidotāja Irina Rodņina.

Soču olimpiskā logo autors ir šveicietis Kristofs Marti. Viņa vadītā dizaineru grupa domāja gan par dažādiem tradicionāliem motīviem, kas pamatoti Hochlomas rakstā, gan par moderniem un dinamiskiem risinājumiem, kurus ietvertas Krievijas ainavas.

Latvijas olimpiskā delegācija ar karognesēju Sandi Ozoliņu priekšgalā stadionā iesoļoja plkst.

Latvijas delegācija Soču Ziemas Olimpisko spēļu atklāšanas ceremonijā

18.54 pēc Latvijas laika. Ozoliņš pēc Harija Vītoļa un Artūra Īrbes atjaunotās brīvvalsts laikā kļuvis par trešo hokejistu, kas nesīs Latvijas karogu. Delegāciju secība tika noteikta pēc krievu valodas alfabēta. Latvijas delegācija olimpiskajā stadionā iesoļoja trīsdesmit devītie, tērpušies dzeltenajās isajās jakās, brūnajās ziemas biksēs un *OT Stila* rakstainajās cepurēs, cimdos un šallēs.

Latvijas karognesējam Soču Olimpisko spēļu atklāšanas ceremonijā Sandim Ozoliņam ir liels prieks par pieredzēto, bet

viens brīdis viņš vēlējies atkāpties un pievienoties pārējiem delegācijas locekļiem, lai karogu visi nestu kopīgi. "Man ir neizsakāms prieks par pieredzēto. Smails ir pār visu seju," sarunā ar Latvijas Hokeja federācijas (LHF) pārstāvjiem sacīja Ozoliņš. "Man ir prieks par visiem mūsu sportistiem un Latvijas delegāciju, kas

nopelnījuši šo godu un fantastisko iespēju piedalīties atklāšanas ceremonijā. Bijām kā komanda - visi kopā."

Olimpisko spēļu atklāšanas ceremonija noritēja „Krievijas sapņu” zīmē, demonstrējot ainavas par valsts pagātņi, tagadni un nākotni.

(Turpinājums 12. lpp.)

LR Ārlietu ministrijas atzinība tautiešiem ārzemēs

Inese Auziņa Smita saņem atzinības rakstu no LR ārlietu ministra Edgara Rinkēviča

24. janvārī LR Ārlietu ministrijā tika godināti cilvēki, kas aizvadītā gada gājumā snieguši savu artavu Latvijas valsts stiprināšanā un tās tēla veidošanā. Viņu vidū ir vairāki ārzemēs mītošie tautieši. Iepriekšējā *BL* numurā jau vēstījām par atzinību Norvēģijas tautiešiem Johanam Andersam un Kirai Holmseniem. Atzinības rakstus saņēma arī LR Goda konsuls Brazīlijā Jānis Grīmbergs un Inese Auziņa Smita – rosīgā sabiedriskā darbiniece Liel-

britānijā, kurai varam būt pateicīgi par trimdas latviešu garīgās kultūras vērtību lietpratīgu saglabāšanu un populārizēšanu.

2008. gada nogalē LR Ārlietu ministrijas Atzinības rakstu par ilggađēju sekmīgu darbu, glabājot un kopjot latviešu tautas kultūru, valodu un tradīcijas, un par ticību un nerimstošu atbalstu Latvijas valstiskuma idejai saņēma arī laikraksti *Laiks* un *Brīvā Latvija*.

Red.

Gruzijas latvietei
105 gadu jubileja

(3. lpp.)

Inguna Sudraba
nodibina kustību
“No sirds Latvijai”!

(3. lpp.)

Amerikāņu
rakstnieks par
latviešu strēlniekiem

(4. lpp.)

Dzintra Geka
turpina
dokumentēt
ārzemju latviešu
dzīvesstāstus

(4. lpp.)

“..vientulā laivā,
bez gulbjiem”

(7. lpp.)

Kam pieder
Latvijas zeme?

(9. lpp.)

Reiz Smiltēnē...

(10. lpp.)

RADI UN DRAUGI

VIESNĪCA ★★★★★

WWW.HOTELRADIUNDRAUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAI PNI LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU
FONDA VIESNĪCĀ “RADI UN DRAUGI”!

VIKTORS HAUSMANIS

Tā nu iznācis, ka janvārī ir divas mūsu izcilāko dramatiķu dzimšanas dienas – šogad Rūdolfs Blaumanis 1. janvārī apritēja simt piecdesmit pirmā gadadiena, bet Mārtiņam Zīvertam 5. datumā - simt vienpadsmitā dzimšanas diena. Viņu apaļās jubilejas tika svinētas pagājušajā gadā, un tomēr Rīgas Latviešu biedrības Teātra komisija Zīvertam veltīja sarīkojumu arī šogad, jo nu jau vairākus gadus nostiprinājusies tradīcija janvārī sarīkot mazāk pazīstamas Zīverta lugas izrādi – lasījumu. Šoreiz izvēle krita uz vienu no izcilākajām viņa lugām – „Rakete”, kas gluži vai paradoksālā kārtā Latvijā ne reizi nav iestudēta, bet tāda diemžēl ir realitāte, jo profesionālie teātri mazāk pazīstamajām Zīverta lugām pievēršas ārkārtīgi reti. Lugu „Rakete” pirms piecdesmit pieciem gadiem pirmo reizi izrādīja – Austrālijā, Sidnejas Latviešu teātrī, Kārļa Gulberga režijā.

Kāpēc tālajā Austrālijā un tieši Sidnejā varēja notikt lugas „Rakete” pirmizrāde? Sidnejā Mārtiņš Zīverts iestudēja savu lugu „Pēdējā laiva”, pats tēloja Melno Žani, un viņa partneri bija Lita Zemgale un Kārlis Gulbergs. Līdz ar to nodibinājās draudzīgi

kontakti, un savu jauno lugu „Rakete” dramatiķis nosūtīja tieši Gulbergam, kas uzņēmās lugas iestudēšanu, un 1959. gada 3. jūnijā varēja notikt pirmizrāde. Rakstnieks lugu bija nosūtījis arī E. Smiļģim, taču no Latvijas atbildes nebija. Tas bija laiks, kad trimdā radītās lugas Latvijā bija aizliegtas, tomēr arī pēc neatkarības atjaunošanas neviens profesionāls Latvijas teātris lugu nav izrādījis.

Luga „Rakete” bija tapusi Mārtiņa Zīverta dzīves paskarbā situācijā: lai izdzīvotu un sarūpētu iztiku, rakstnieks sāka strādāt Stokholmas Tramvaju pārvaldes nakts kasē. Viņam bija jāaskaita un jāpieņem tramvaju kasieņu atnestā nauda. No pārpūles sāka streikot sirds, un ārsti ieteica viņam doties uz Vāciju – uz Nauheimu ārstēties. Tur Zīverts turpināja darbu ar lugu un iztēlēja ik dienas sastapās ar divām Ilzēm – lugā sastaptajai uzvārds bija Rūja, viņa strādāja kartonāžas fabrikā un irēja istabu laboranta Bicēna dzīvoklī, tomēr rakstnieka iztēli arvien biežāk nodarbināja cita Ilze – satikta ikdienā un iemilēta. Jau Austrālijas ceļojuma laikā Zīverts vēstulē Ilzei veltījis sirsnīgus vārdus: „Ilzīt, mīļo drau-

zēnīt! Pie Tavas mīlestības ir viegli turēties. Bet ko es darišu, kad Tev apņiks mani mīlēt.” Šīs vēstules rindas Zīverts bija veltījis Ilzei Dzīļejai, nākamajai dzīvesbiedrei. Var jautāt: vai rakstnieka iemīļotā Ilze būtu lugā tēlotās Ilzes Rūjas prototips? Tiešā nozīmē – nē, jo Zīvertam nekad nav paticis savu lugu tēlus „norakstīt” no dzīves, un tomēr viena pamatstīga abas Ilzes saista – tā ir nesavtīga mīlestība pret otru cilvēku. Lugā iemīļotais ir Bicēns, bet dzīves Ilzes lielākā un dziļākā mīlestība bija Mārtiņš.

Luga rakstīta 1958. gadā, un tās ievadremarkā sacīts: „Laiks – kad cilvēks sāka pasauli iekārot.” „Rakete” tēlotie cilvēki pasauli iekāro dažādi un atšķirīgi: te tēlota bagāta tēva meita, kuŗai Zīverts devis gluži zīmīgu uzvārdu – Mis Nemnaude, un viņas sapnis ir – pilns naudasmaks. Gluži citāds ir centrālais lugas varonis Bicēns, kas, būdams kāda tehnoloģijas institūta laborants, aizrāvis ar utopisku ideju – radīt raketi, kuŗas dzinējspēks būtu kondensēta gaisma. Arī Zīverts šajā laikā aizrāvās ar fizikas un ķīmijas zinātņu sasniegumiem. Lai realizētu savu sapni un kļūtu

par erudītu zinātnieku, Bicēns savā nelielajā istabiņā veic pārdošu eksperimentu, kas izraisa eksploziju. Bicēns zaudē redzi, taču tikai tad viņš nonāk pie atziņas, ka svarīgāka par jaunizgudrojumu ir spēja iepazīt un saprast otru cilvēku. Zīverts liek viņam sacīt zīmīgus vārdus: „Jo ikviens cilvēks ir tāda rakete – no nezināmas tumsas laista... uz gaismu. Uz lielo gaismu.” Un Zīverts rāda it kā paradoksālu ainu, jo tad, kad Bicēns zaudējis redzi, viņš dziļāk un tiešāk sāk saprast cilvēkus – Ilzi, Nemnaudi un arī – pats sevi.

Šo Rīgā vēl neredzēto lugu bija iespējams noskatīties janvārī Rīgas Latviešu biedrības Teātra komisijas sarīkotā literārā vakarā. Lugas „Rakete” iestudēšanas misiju uzņēmās Kultūras akadēmijas profesore, režisore Anna Eizvertiņa. No pavisam stingra viedokļa raugoties, šo iestudējumu varētu dēvēt par lugas lasījumu, jo katram aktierim rokās ir lugas eksemplārs, bet aktieŗi precīzi izmanto katru repliku, lai darbotos gluži kā izrādē, – veidojas mizanscēnas, un rezultātā rodas priekšstats un pārlicība, ka esam Mārtiņa Zīverta lugas izrādē.

Tā tas notika arī 9. janvārā vakarā, kad „Raketes” lasījuma izrādē Rīgas Latviešu biedrības Ligo zālē piedalījās jaunās paaudzes aktieŗi. Varēja priecāties, uz skatuves ieraugot jauko, sirsnīgo Ilzi Martas Ančevskas tēlojumā, un jautām, ka, būdama dzīvokļa īrnieces statusā, Ilze klusi, bet patiesi iemīļējusi aizrautīgo zinātnes kalpu Bicēnu, kuŗa pārvērtības ceļu – no aizrautīga, iespējams, pat drusku egoistiska zinātnieka līdz dramatiski piesātinātam dzīves likteņa risinātājam vērojām aktieŗa Viļņa Briēža atveidojumā. Pašapzinīgā, pie dzīves ērtībām pieradusi Mis Nemnaude bija topošā aktrise Lelde Dreimane, bet Miķa Simsons – Valmieras teātra aktieris Ingus Kniploks. Aktieŗi ļāva mums dzīvot līdz Mārtiņa Zīverta vērienīgo domu un atziņu pasaulei un atgādināja šī rakstnieka lugu nedziestošās mākslinieciskās un filozofiskās vērtības. Tā bija dziļa, iedarbīga pasaule, ar kādu mūsdienu luga diemžēl reti sastopamies. Tāpēc pēc lugas „Rakete” izrādes zālē skanēja skaļi, ilgstoši aplausi. Mārtiņa Zīverta luga skatītājus bija iepriecinājusi un saistījusi, „Rakete” bija atlidojusi.

LATVIEŠI VĀCIJĀ

Štutgartes deju kopa „Trejdeksnītis” nosvin divu gadu jubileju

Kas paliek aizkulīsēs?

LAURA PUTĀNE, deju kopas vadītāja

Štutgartē 25. janvārī tika svinēta Štutgartes latviešu deju kopas „Trejdeksnītis” divu gadu jubileja. Kā gāja jubilejas koncertā un pēc tam ballītē, mūsu iespaidi atrodam mājaspapīrā: www.trejdeksnitis.de

Taču svētku laiks ir arī brīdis, lai atskatītos uz to, kā mums šajos divos gados ir gājis - ne tikai koncertējot, bet arī organizējot un finansiāli vadot deju kopas darbību. Gribētos uzsvērt, ka esam viena no tikai divām Vācijā mītošām latviešu deju kopām. Kā visas deju vai kuŗu kopas un latviešu bērnu skoliņas, tā arī mēs no svaiga gaisa nepārtiekam un ar tukšu paldies visu nesamaksājam.

Ikviens, kas ir uzsācis kaut ko jaunu, zina, ka sākums ne vienmēr ir ziediem kaisīts. Tā tas bija arī mums. Sākotnēji mēs telpas mēģinājumiem irējam un katrā reizē atvadījāmies no 50 eiro. Arī tērpus iegādājāmies par pašu līdzekļiem, un tas izmaksāja caurmērā 250 eiro katram dalībniekam. Tāpat arī mēs sedzām un sedzam ceļa izdevumus, lai nokļūtu koncertu norises vietās un dotu visiem skatītājiem neaizmirstamas prieka emocijas un sajūtu par piederību Latvijai, tās tautai.

Katrs dalībnieks ne tikai maksā par dalību deju kopas „Trejdeksnītis” uzturēšanā, bet arī iegulda savu brīvo laiku un naudu ceļa izmaksai, lai nokļūtu līdz deju mēģinājumam, - viens dejotājs dzīvo

tuvāk, otrs vai trešais - tālāk (pat no Šveices ir braukts dejot uz Štutgarti). Kāds atdod savu nopelnīto eiro bērnu auklītei vai kāds strādā savā darbā mazāk darba stundu. Un tas viss, lai tiktu uz iknedēļas deju mēģinājumiem. Turvojoties Dziesmu un Deju svētkiem, kā arī divu gadu jubilejas svinībām, deju mēģinājumi notika biežāk – gan darbdienu vēlās vakara stundās, gan brīvdienā agras rītos. Tāpēc šis ir brīdis, lai pateiktos visiem „Trejdeksnītis” dejotājiem un arī mūsu atbalstītājiem par neizsmeļamo enerģiju, darbošanos un tikšanu pāri visām grūtībām dejas gara uzturēšanā.

Izmantojot pašu iespējas un pievienojoties biedrībai *Deutsche Jugend in Europa* (turpmāk - DJO), mums ir izdevies tikt pie bezmaksas mēģinājumu telpām, kas nu jau kļūst par šaurām, kopai augot lielākai un brašākai. No DJO saņemam atbalstu dalībai XXV Vispārējos latviešu Dziesmu un XV Deju svētkos 2013. gada jūlijā, tika daļēji segti ceļa un uzturēšanās izdevumi (aptuveni 1500 eiro). Sakām DJO arī lielu paldies par dāvanu divu gadu jubilejā – tika samaksāta vairāk nekā puse nepieciešamā finansējuma desmit tautas mūzikas instrumentu – trejdeksnīšu (trideksnīšu – red.) iegādei (aptuveni 500 eiro vērtībā). Tagad kopai ir instruments, kuŗa

vārdu nesam un kuŗu izmantojam savās dejās. Mēs labprāt arī turpmāk papildinātu un bagātinātu savus tautastērpus, bet šobrīd viss apstājas pie fināncēm. Tāpat mēs sakām paldies Daugavas Vanājiem par pirmajā gadā piešķirtajiem 200 eiro, kas ļāva neilgu laiku uzelpot.

Mēs pateicamies par sniegto atbalstu gan jau minētajām organizācijām, gan privātpersonām, kas nav želojušas ne laiku, ne resursus un savu iespēju robežās ir palīdzējušas. Diemžēl ir saņemti daudzi atteikumi vai, visbēdīgāk, nevienas pašas atbildes no vairākām biedrībām vai valsts institūcijām. Šādos brīžos nedaudz saskumst vaigs, kad, cerot uz sadarbību vai atbalstu, to nesaņemam un viss jāveic mūsu pašu spēkiem, – „visstiprākās saknes ir vējā augušam kokam”.

Nav jau tā, ka mēs tikai prasām, mēs arī dodam, - kā esam to darījuši iepriekš, tā arī turpinām un tāpat turpmāk nesīsim latviešu deju, kopīgo kultūru un tradīcijas tālāk un izskandināsim Latvijas valsts un tautas vārdu pasaulē. Tā nav tikai „Trejdeksnīša” dejas prieks, tā ir mūsu visu dejas un

Pēc svētku koncerta

prieks – savstarpējā saite starp latviešiem kā ārpus Latvijas, tā pašā Latvijā. Tā arī darīsim, tas ir mūsu izvēlētais ceļš saglabāt un pilnveidot latviešu identitāti, vērtības un stiprumu. Kārlis Ulmanis reiz ir teicis: „Mums jāsaprot, ka esam viena tauta, viens spēka avots, viena spēka apziņa. Un ar šo spēku mēs iesim uz priekšu un stiprināsim mūsu valsti!” Tāpēc mēs ceram un gaidām šo kopīgo spēku un atbalstu, lai varētu vēlāk teikt – mēs visi.

Šīs pārdomas ir par to, lai mēs

apvienotos un sadarbotos – iegūtu abpusēju spēku, kā padarīt sevi un mūs visus kopā stiprākus. Lai, nākamreiz atskatoties, mēs teiktu, ka ne mēs paši, bet visi kopā!

PS: Ja pēc šī raksta izlasīšanas jums ir radušies kādi ieteikumi, idejas vai iespējas, kā mums palīdzēt moza dejas gara uzturēšanā, par spīti minētajām grūtībām, sazinieties ar mums!

E-pasts: tdk.trejdeksnitis@gmail.com
Tālrunis: (+49) 01577-9577870
www.trejdeksnitis.de

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents tiek ar pasaules valstu līderiem

Valsts prezidents Andris Bērziņš piedalījās Starptautiskās Olimpiskās komitejas prezidenta Tomasa Bacha rīkotajās vakariņās par godu XXII Soču Ziemas olimpiskajām spēlēm, kuŗu laikā mūsus prezidents tikās ar pasaules valstu līderiem.

No labās: Valsts prezidents Andris Bērziņš, viņam blakus SOK prezidents Tomass Bachs

„Iespēja parunāties bija ar ļoti daudzām – sākot ar Ķīnu un Putina kungu. Man bija arī cilvēciņa un draudzīga saruna ar Medvedeva kungu par daudz ko – par dzīvi kopumā, par sportu, par šīs vietas attīstību. Ar Putina kungu arī bija tieša saruna par turpmāku aktīvu sadarbību. Tikos ar daudziem Centrālās valstu pārstāvjiem,” sacīja Andris Bērziņš.

Valsts prezidents Andris Bērziņš Soču Ziemas olimpisko spēļu apmeklējuma laikā viesojās arī olimpiskajā ciematā *Endurance Olympic Village* un tikās ar Latvijas sportistiem, kā arī ar labdarības projekta *Pedal for no medals* dalībniekiem.

Valsts prezidents tiek ar Latvijas sportistiem

***

Saeima Satversmes tiesas tiesneša amatā apstiprina Gunāru Kusiņu

Par lēmuma projektu balsoja 93 deputāti. Līdz šim Kusiņš vadīja Saeimas Juridisko biroju. 5. februārī Satversmes tiesas tiesneša pilnvaras beidzās Gunāram Kūtrim, ko Saeima amatā apstiprināja 2004. gadā pēc desmit Saeimas deputātu priekšlikuma.

Gunārs Kusiņš

Satversmes tiesā ir septiņi tiesneši, un saskaņā ar Satversmes tiesas likumu tiesnešus amatā apstiprina Saeima. Trīs Satversmes tiesas tiesnešus apstiprina pēc ne mazāk kā desmit Saeimas deputātu priekšlikuma, divus – pēc Ministru kabineta priekšlikuma un vēl divus – pēc Augstākās tiesas plēnuma priekšlikuma. Satversmes tiesas tiesneša pilnvaru termiņš ir desmit gadi.

Satversmes tiesas tiesneša amatā apstiprinātais parlamenta Juridiskā biroja vadītājs Gunārs Kusiņš tiesneša zvērestu (svinīgo solījumu) Valsts prezidentam dos 19. februārī.

***

Saeima caurlūko grozījumus Saeimas vēlēšanu likumā,

nosakot, ka līdzšinējā balsošanas kārtība ārzemēs dzīvojošajiem paliks nemainīga un šo vēlēšanu balsis Saeimas vēlēšanās, tāpat kā līdz šim, tiks pieskaitītas Rīgas vēlēšanu apgabalā nodotajām balsīm.

Šāds lēmums pieņemts, izvērtējot otrreizējai caurlūkošanai iesniegtos priekšlikumus, kā arī ievērojot Valsts prezidenta Andra Bērziņa iebildumus. Grozījumi paredz, ka turpmāk Saeimas vēlēšanās vēlējamie varēs nobalsot iepriekš, savu balsi nododot glabāšanā. Tāpat paredzēts, ka kuŗāviņi un zemessargi, kuŗi dienestu veic ārvalstīs, balsot varēs starptautiskās operācijas rajonā. Savukārt saskaņā ar pārmaiņām Civilprocesa likumā, kas stājas spēkā šī gada sākumā, Saeimas vēlēšanās varēs piedalīties arī personas ar ierobežotu rīcībspēju. Grozījumi paredz, ka, kandidējot Saeimas vēlēšanās, kandidātam rakstveidā būs jāapliecina, ka viņš prot valsts valodu tādā apjomā, kāds nepieciešams profesionālo pienākumu veikšanai. Līdz šim Saeimas deputāta kandidātam bija jāsniedz latviešu valodas prasmes pašnovērtējums.

***

Ārlietu ministrs un kultūras ministre vienojas par sadarbību Latvijas 100. gadadienas svinību rīkošanā ārvalstīs

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs tikās ar kultūras ministri Daci Melbārde, lai pārrunātu ministriju sadarbību, tostarp Baltijas valstu iniciatīvu dalībai viesu valsts statusā Eiropas grāmatu augsta prestiža gadatirgū Londonā 2018. gadā, kas būtu viens no vērienīgākajiem un nozīmīgākajiem visu trīs Baltijas valstu pastāvēšanas 100. gadadienas svinību

un kultūras sasniegumu reprezentācijas notikumiem ārvalstīs.

„Lielbritānija būs mūsu jauno laiku lielākā diasporas valsts, kuŗā mīt aptuveni 100 tūkstoši latviešu, tāpēc īpaši būtiskas ir Latvijas ārpolitiskās aktivitātes arī kultūras jomā,” atzina ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, apliecinot ministrijas gatavību atbalstīt Latvijas dalību grāmatu gadatirgū Baltijas valstu viesu statusā Londonā 2018. gadā. Baltijas viesu valsts statuss Londonas grāmatu gadatirgū paredz ne tika Latvijas, Igaunijas un Lietuvas grāmatniecībai un literatūrai veltīta centrālā stenda izveidi, bet arī plašas kultūras programmas nodrošināšanu Londonā un citur Lielbritānijā. Gatavojoties šai iecerei, jau sākot ar 2014. gadu, Londonas grāmatu gadatirgū ikgadēji plānots nodrošināt trīs Baltijas valstu nacionālos stendus, kā arī citas kultūras reprezentācijas norises. Drīzumā plānots izveidot arī starpinstitūciju darba grupu, kas plānotu Latvijas dalību Baltijas viesu valsts statusā Londonā 2018. gadā.

***

Igaunija apbalvo

Valsts akadēmiskā kuŗa „Latvija” direktoram Mārim Ošlejam (*attēlā*) piešķirts Igaunijas valsts apbalvojums – ceturtās šķiras Māras zemes krusts.

Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess ordeni Ošlejam piešķīris par Igaunijas un Latvijas kultūras sakaru veicināšanu. Oficiālajā paziņojumā Ilvess norādījis, ka valsts ir pateicīga daudziem vietējiem un ārvalstu cilvēkiem, kuŗu darbība ir padarījusi Igauniju par labāku vietu. „Šo cilvēku stāsti rāda Igaunijas izaugsmi,” sacīja kaimiņvalsts prezidents.

***

Filmas „Mammu, es tevi mīlu” pirmizrāde Kanādā

Kanadas galvaspilsētā Otavā 8. februārī notika režisora Jāņa Norda spēlfilmas „Mammu, es tevi mīlu” pirmizrāde. Filmu demonstrēja Baltijas un Ziemeļvalstu filmu festivāla *Bright Nights* jeb „Gaišās nakts” ietvaros.

Filmas galvenais varonis

Festivālu rīko Baltijas valstu un Ziemeļvalstu vēstniecības Kanādā sadarbībā ar Kanadas Filmu institūtu. Festivāla oficiālā atklā-

šana notika 1. februārī, izrādot igauņu dokumentālo filmu „Asinsgrupa”, kas vēsti par Igaunijas kuŗavīru misiju Afganistānā. Filmu festivāls Otavā notiek jau ceturto gadu un šai laikā ir iemantojis publikas ievēribu. Festivāls ir iekļauts Otavas ziemas festivāla *Winterlude* oficiālajā programmā. Latvijas vēstniecība pateicas filmu studijai „Tank” un producentei Alisei Ģelzei par atsaucību un veiksmīgo sadarbību filmas „Mammu, es tevi mīlu” izrādīšanā Otavā.

***

Gruzijā dzīvojošu latvieti sveic 105 gadu jubilejā

Latvijas vēstniece Gruzijā Elita Gavele sveica vecāko Gruzijā dzīvojošo latvieti, Gruzijas pilsoni Vilhelmīni Koridzi 105 gadu dzimūdienā. Vilhelmīne Koridze dzimusi 1908. gada 31. decembrī Lubānā, studējusi Maskavas 1. Medicīnas institūtā un mācības turpinājusi Tbilisi Politehniskajā institūtā, ko absolvējusi ar izcilību. Otrā pasaules kuŗa laikā viņa strādāja Latvijā un 1945. un 1946. gadā vadīja Lubānas Mežsaimniecības pārvaldi.

Pēc laulībām ar Gruzijas filozofijas profesoru Haritonu Koridzi viņa pārcēlās uz dzīvi Tbilisi, kur līdz 1970. gadam vadījusi vienu no institūta *Gruzijas Hidroprojekts* nodaļām. Vilhelmīnes dēls Avtandils Koridze ir labi zināms Gruzijā – no 1980. līdz 2000. gadam viņš bijis PSRS un vēlāk Gruzijas pārstāvis UNESCO, bet no 2000. līdz 2005. gadam vadījis Gruzijas Ilgtspējīgas attīstības starptautisko aģentūru.

***

Pamanīta Krievijas armijas izlūkošanas lidmašīna

ASV patruļlidmašīnas virs Baltijas jūras pie Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem konstatējušas Krievijas armijas radioelektroniskās izlūkošanas lidmašīnu *Il-20*.

Krievijas lidmašīna fiksēta pie Latvijas teritoriālo ūdeņu ārējās robežas, tā lidojusi bez iepriekš saskaņota lidojuma plāna un nav atsaukusies uz gaisa telpas kontroles mēģinājumu nodibināt sakarus.

***

Krievijas vēstnieks Latvijā Aleksandrs Vešņakovs

apliecināja jau agrāk izskanējušo informāciju, ka maija vidū Latviju apmeklēs Krievijas Pareiz-

ticīgās baznīcas patriarchs Kirils. Vizītes programma vēl tiek saskaņota, taču jau zināms, ka patriarchs tiksies ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu, Saeimas priekšsēdi Solvitu Āboltiņu (*Vienotība*) un Ministru prezidenti Laimdotu Straujumu (*Vienotība*). Vasaras sākumā Rīgā plānota Latvijas un Krievijas starpvaldību komisijas līdzpriekšsēžu – Latvijas ārlietu ministra Edgara Rinkēviča (RP) un Krievijas satiksmes ministra Maksima Sokolova tikšanās. Gada beigās paredzēta arī starpvaldību komisijas sēde, kā arī Rīgā šogad notiks Latvijas un Krievijas vēsturnieku komisijas tikšanās.

***

Latvijas vēstniecība Ēģiptē stiprina sadarbību ar tautiešiem

Sobrīd Latvijas vēstniecībai ir informācija par vairāk nekā 60 Latvijas valstspiederīgajiem, kas dzīvo un strādā Ēģiptē. Lielākoties viņi apmetušies un strādā tūrisma jomā Sarkanās jūras kūrortos. Daži šeit ir uzsākuši savu uzņēmējdarbību. Stiprinot saikni ar nelielu, tomēr pieaugošu latviešu diasporu, Latvijas vēstniecība uzsāksī tradīciju pulcēt kopā Ēģiptē dzīvojošos latviešus. Laba Latvijas vēstniecības un diasporas Ēģiptē sadarbība ir sākta jau iepriekš. Pagājušā gada novembrī beigās vēstniece Iveta Šulca jau otro gadu pēc kārtas aicināja latviešus svinēt Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienu. Kopīgi tika svētīts arī pirmais Advents. Latvijas vēstniecības darbinieki bija sarūpējuši Latvijas dabas materiālus, no kuŗiem tapa pašu gatavoti Adventa vainagi. Katram viesim dāvanā tika arī Kairā dzīvojošās latvietes, vēstniecības darbinieces Ievas Justes ceptās piparkūkas.

***

Sudraba nodibinājusi tautas kustību „No sirds Latvijai”

Bijusi valsts kontroliere Inguna Sudraba, kas pērn novembrī paziņoja par vēlmi saliedēt sabiedrību vienotā kustībā, nodibinājusi biedrību Tautas kustība „No sirds Latvijai”.

Biedrībā ir divas amatpersonas – Inguna Sudraba un Diāna Novicka. LTV raidījums *Panorāma* ziņoja, ka Sudraba aicinājusi savam domubiedru pulkam pievienoties līdzšinējo Satversmes tiesas priekšsēdi Gunāru Kūtri. Viņa paziņojusi, ka kustības „No sirds Latvijai” mērķu īstenošanai tiks dibināta arī partija.

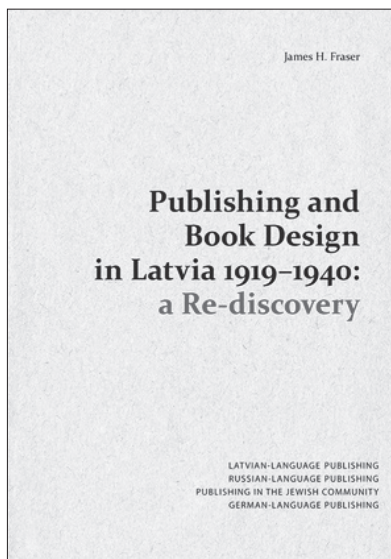
(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp)

Iznākusi ASV pētnieka Freizera grāmata par izdevējdarbību un grāmatu dizainu Latvijā

Latvijā iznākusi nozīmīga grāmata - ASV grāmatniecības vēsturnieka un bibliofila Džeimsa Hovarda Freizera (*James Howard Fraser*) monografija *Publishing and Book Design in Latvia 1919-1940: a Re-discovery* (Izdevējdarbība un grāmatu dizains Latvijā 1919-1940: Atklājot zināmo).

Sākotnēji personiskas intereses rosināts, vēlāk jau mērķtiecīgi amerikāņu grāmatniecības vēsturnieks Džeimss Hovards Freizers (1934-2013) ir sakopojis materiālus par grāmatu dizainu un izdevējdarbību Latvijā starp diviem Pasaules kariem. Līdz ar latviešu apgādu izdotajām grāmatām viņa sarakstītajā monografijā aplūkoti arī krievu, ebrēju un vācu izdevumi un to vieta katras etniskās kopienas dzīvē. Grāmata, kuŗas tapšanai autors sekojis līdzī, bet iznākšanu nepieredzēja, ietver pārskatu par būtiskāka-

jiem Latvijas grāmatu apgādiem un izdevumiem 20. gadsimta 20. – 30. gados, veidojot plašu ieskatu latviešu, krievu, ebrēju un vācu izdevēju darbībā. Skats no malas, amerikāņu pētnieka ieinteresētība un orientēšanās starpkaŗu Eiropas grāmatniecības procesos ļāvis izcelt Latvijas kultūras dzīves un izdevumu daudzveidību, atšķirīgo kultūras tradīciju pārklāšanos un tradīciju noteiktās savdabības saglabāšanos. Grāmatā iekļautas vairāk nekā 700 ilustrācijas, ļaujot ieraudzīt starpkaŗu perioda grāmatu klāsta un dizaina daudzveidību. Dž. H. Freizers uzmanību pievērsis ne tikai grāmatām, bet arī žurnāliem, avīzēm, katalogiem, kalendāriem.

Latvijā viesosies amerikāņu rakstnieks, kas rakstījis par strēlnieku lomu Krievijas revolūcijā

Baltijas Grāmatu svētku laikā Rīgu apmeklēs amerikāņu rakstnieks Viljams Bērtons Makkormiks, kuŗa romāns „Leņina harems” Andželas Šuvajevas tulkojumā drīzumā iznāks latviešu valodā.

Makkormiks ir interesanta personība – reiz nejausi ieklidis Latviešu mūzejā Merilandē, viņš izlasīja īsu aprakstu par latviešu strēlniekiem. Stāsts par drosmī-

gajiem vīriem, kuŗi palīdzēja Leņinam sarīkot revolūciju Krievijā, bet par to guva asiņainu atmaksu: represijas un nāvi, savaldzināja jauno amerikāni tik ļoti, ka viņš nolēma par strēlniekiem uzzināt ko vairāk. Pārdevis māju, Viljams Bērtons Makkormiks devās vispirms uz Krieviju, kur gada laikā apguva krievu valodu, lai varētu pats lasīt arhīvu materiālus, bet pēc tam arī uz Latviju. Pētījumi vainagojās ar romānu „Leņina harems”, kas veltīts latviešu sarkano strēlnieku likteņgaitām un viņu lomai Krievijas revolūcijā.

Rīgā viesosies Amerikā dzīvojošā latviešu māksliniece Vija Celmiņa

Amerikā dzīvojošā latviešu māksliniece Vija Celmiņa (*attēlā*) aprīlī viesosies Rīgā, lai piedalītos savas personālizstādes „Vija Celmiņa. Dubultā realitāte” atklāšanā. Izstāde no 12. aprīļa līdz 22. jūnijam būs skatāma mākslas mūzejā *Rīgas Birža*. Izstādes kuŗatore ir Elita Ansonē.

Celmiņas darbības jomas ir glezniecība, grafīta un ogleš zīmējumi. Māksliniece darinājusi dažādu tehniku grafikas, veido arī skulptūras un instalācijas. Ievēribu pasaulē Celmiņa guvusi ar jūras, tuksneša, zvaigzņotas debess un zirnekļa tiklu gleznām, zīmējumiem grafīta un ogleš tehnikā.

Celmiņas darbi atrodas nozīmīgākajās mūsdienu mākslas kolekcijās pasaulē - Mūsdienu mākslas mūzejā Ņujorkā, Mētrapolītena mākslas mūzejā, Pompidū mākslas centrā Parīzē, Nacionālajā Teita gallerijā Londonā un citur.

Jūnijā Rīgā uzstāsies grupa Kings of Leon

25.jūnijā Rīgā, Mežaparka estrādē, uzstāsies ASV rokgrupa *Kings of Leon*.

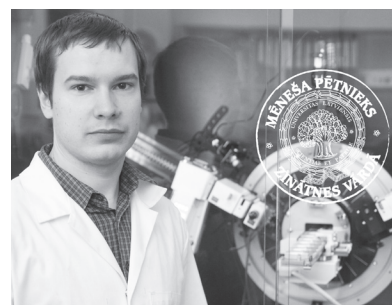

Mežaparka estrādē notiks viens no astoņiem grupas solokontertiem Eiropā, informē koncerta rīkotāji. Tas būs grupas pirmais un vienīgais koncerts šajā reģio-

nā, ieskaitot Krieviju, Somiju un Baltkrieviju, tādējādi pēc ilgiem laikiem tieši Rīgā notiks nozīmīgs brīvdabas rokconcerts, pulcējot arī daudz ārvalstu apmeklētāju. *Kings of Leon* uzstāsianās būs pirmais ārvalstu grupas brīvdabas koncerts, kas kopš leģendārā *Metallica* šova *Skonto* stadionā 2008. gadā atkal Latvijā vienkopus pulcēs desmitiem tūkstošu apmeklētāju. Madonna, *Red Hot Chili Peppers* un Robijs Viljamss koncertēja Tallinā, taču ar *Kings of Leon* koncertu mēs pārņemam stafeti, jo šogad reģiona nozīmīgākais mūzikālais priekšnesums norisināsies Rīgā.

LU doktorands Agris Bērziņš iegūvis ASV ķīmijas zinātnieka augsta prestiža stipendiju

Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātes doktorandam Agrim Bērziņam piešķirta nozīmīgā *Ludo Frevel* kristallografijas stipendija.

Agris Bērziņš

Ludo Frevels ir ASV zinātnieks, ķīmiskās katalīzes eksperts, kas zināms kā vairāku inovāciju autors pulvera rentgendifrakto-metrijas jomā. *Ludo Frevel* kristallografijas stipendija ir viena no Starptautiskā difrakcijas datu centra *International Centre for Diffraction Data (ICDD)* organizētajiem apbalvojumiem un stipendijām, ko piešķir daudzsoļiem doktorantūras studentiem, lai atbalstītu viņu studijas un pētījumus ar kristallografiju saistītās zinātniskās jomās.

Režisore Dzintra Geka dokumentēs Kanadas latviešu dzīvesstāstus

Ar Latvijas goda konsules Kanadā, Jaunskotijas provincē, Ingridas Šķetres atbalstu tiks dokumentēti Halifaksas latviešu izcelsmes iedzīvotāju dzīvesstāsti.

Režisore Dzintra Geka tiksies ar tautiešiem, lai video stāstījumā dokumentētu viņu atmiņas par iebraukšanu Kanadā un dzīves gaitu sākšanu jaunajā zemē. Filmēšanas laikā Geka apmeklēs arī Kanadas Imigrācijas mūzeju “21. piestātne” jeb *Pier 21*, kuŗā atrodama informācija arī par latviešu ieceļošanu Halifaksā. Halifaksas ostas 21.piestātnē savulaik piestāja kuģi ar imigrantiem, kas

no 1920. līdz 1971. gadam uz Kanadu atveda vairāk nekā 1,5 miljonus jauno iedzīvotāju, arī tūkstošiem latviešu.

Britu eksperts: Rīgas pils ugunsgrēks izcēlies neizmantotā šautuvē

Rīgas pils ugunsgrēks ir izcēlies ēkas centrālās daļas ziemeļaustrumu pusē, neizmantotā šautuvē, kas ir blakus kompleksa galvenajai ziemeļaustrumu daļai. Šajā vietā nekādi darbi netika veikti. Šādu paziņojumu plašsaziņas līdzekļiem sniedzis Rīgas pils remontētāju pilnsabiedrības *SBRE* uzaicinātais eksperts, Apvienotās Karalistes Ugunsgrēku izmeklētāju apvienības prezidents un Starptautiskās Ļaunprātīgās dedzināšanas izmeklētāju apvienības pirmais viceprezidents Pīters Mansi.

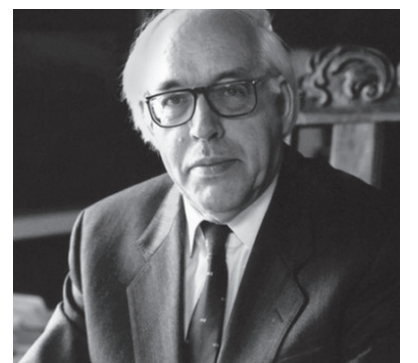
Eksperts norāda, ka viņa slēdziena pamatā ir ugunsgrēka postījumu un citu degšanas īpašību izpēte izmeklēšanas laikā, vispārīgi uguns izpētes zinātnes secinājumi, ugunsgrēka attīstība jumta konstrukcijās un pirmo notikuma vietā ieraušos ugunsdzēsēju novērojumi.

Lietuvas Ugunsgrēku izmeklēšanas centra eksperti pabeiguši ekspertīzi par Rīgas pils ugunsgrēka cēloņiem, un to rezultāti nodoti Latvijai, bet pagaidām tiek turēti noslēpumā. Lietuvas Ugunsgrēku izmeklēšanas centra priekšnieka vietnieks Artūrs Raskovs LTV raidījumam *Panorāma* atzinis – rezultātos norādīts nevis konkrētais vainīgais, bet gan iespējamie ugunsgrēka iemesli.

Ekspertīze, kas atklās Rīgas pils ugunsgrēka izcelšanās iemeslu un vietu, gaidāma jau šomēnes, intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā *Viens pret vienu* sacīja ģenerālprokurors Ēriks Kalnmeiers.

LNB saņēmusi dāvanā Paula Rābes bibliotēku

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) saņēmusi vērtīgu, unikālu dāvinājumu – daļu no vācu literatūrzinātnieka, izcila bibliotēku nozares profesionāļa, profesora Paula Rābes (1927–2013) bibliotēkas.

Pauls Rābe

LNB eksperti norāda, ka tas ir īpaši nozīmīgs ieguvums bibliotēkas krājumam vācu valodā, kā arī cilvēkiem, kuŗu studiju un pētniecības jomas saistītas ar vācu kultūru, literatūru un valodu, grāmatniecības vēsturi, kā arī ar latviešu un vācu kultūras sakariem.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

Zīmējums: Zemgus Zaharāns

AKTUĀLIE POLITISKIE KOMENTĀRI

FRANKS GORDONS

Šoreiz man nekāds spilgts un trāpīgs virsraksts nenāk prātā. Mani šķebina, ka nākas lasīt visu ko...

Nu jau gadiem ilgi par smagiem noziegumiem tiesājams Aivars Lembergs, saukts *Hūte*, tagad kļūvis par Lielkrievijas pareizticīgo šovinistu miluli. Tā, ko šis vīrs, kuŗš joprojām skaitās Ventspils birģermeistars, paudis *Latvijas Radio F-4* raidījumā, precīgi atferēja ne vien Rīgas *Latvijas Vesti* un *Ukrainskaja Pravda*, bet arī "īstēni pareizticīgais" portāls *Russkaja Linija*: "Aiz notikumiem Kijevas Maidanā stāv lielākie starptautiskās politikas spēlētāji, un protestētāji saņem naudu no ASV (...) Šiem mitiņiem nav nekā kopīga ar demokrātiju." Lembergs, kuŗu *Russkaja Linija* daudzinā kā vīru, kuŗš ticis izvirzīts par Latvijas premjērministra amata kandidātu, spriež, ka paredzamā Ukrainas sadalīšana varētu būt "viens no Rietumu un Amerikas mērķiem". Viņaprāt visa tā plāpāšana par demokrātiju nav ne plika graša vērta: „Iznāk, ka demokrātija

ir tad, kad sviež degpudeli uz policistu. Es gribētu redzēt, kā reaģētu amerikāņi, ja kāds demonstrants mestu tādu degpudeli uz viņējo policistu." Šis Lemberga viedoklis simtprocentīgi saskan ar Vladimira Putina, Ukrainas komunistu un Maskavas tumsonīgo šovinistu uzskatiem.

Savu "antirituālniecisko stāju" līdz ar Lembergu apliecina arī Einārs Graudiņš, ko Maskavas melnsimtnieciskais laikraksts *Zavtra* daudzinā par "vienu no ievērojamākajiem Latvijas politologiem". Šis vīrs, kuŗš labprāt atkārt, ka viņš ir "padomju cilvēks līdz mūža galam", bija īpaši devies uz Armēnijas galvaspilsētu, lai piedalītos starptautiskā konferencē, kas veltīta šīs valsts "ģeopolitiskajām perspektīvām". Einārs Graudiņš nostalgiski atgādina klausītājiem, ka pirms diviem gadiem desmitiem Latvija bijusi viena no brālīgajām PSRS republikām, bet tagad, būdama Eiropas Savienības un NATO dalībvalsts, tā atrodas "četrus Skandināvijas banku

kalpībā". Prāva daļa Latvijas mežu piederot skandināvu firmai *Bergun Skoy*. Graudiņš norādīja arī, ka Latvija ieņem pirmo vietu Eiropā laulības šķiršanu skaita ziņā. Vai tad tas arī ir "eiropiskās izvēles" rezultāts? "Mēs esam unikāli pat pēc Rietumu mērauklas," apgalvo Graudiņš, „Latvijas valdības sastāvs tiek saskaņots ar ASV vēstniecību Rīgā, un ārpolitiskie vektori Latvijai tiek rakstīti Vašingtonas Valsts departamentā." Atstāstot šos Graudiņa izteikumus, *Zavtra* liek saprast, ka Armēnija ņēmusi vērā šos brīdinājumus, atteikdamās no sadarbības ar Eiropas Savienību un iestādāmās muitas ūnijā, kas partop par Eirāzijas Savienību Krievijas vadībā.

Man bija jāpasmīn, lasot informāciju par *PCTVL (Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā)* kongresu, kuŗā tika lemts šo kādreiz tik brammatnīgo sīkpartiju, kas cietusi sakāvi gan Saeimas, gan pašvaldību vēlēšanās, pārdēvēt par „Latvijas Krievu savienību”, lai uzsvertu Latvijas krievu interešu aizstāvību. Uzru-

nājot delegātus, partijas līdzpriekšsēde Tatjana Ždanoka norādīja, ka Latvija kļuvusi par divkopienas valsti. „Latvijas Krievu savienību” tagad vada triumvirāts - trīs līdzpriekšsēži: Tatjana Ždanoka, Mirosļavs Mitrofanovs un Jakovs (Gedaļes dēls) Pliners. Šis trijotnes pēdējā locekļa vārds piešķir *PCTVL* jaunajam nosaukumam tādu kā sarkastisku nokrāsu...

Un desertam - milzu intervija, ko *NRA* spožākajai publicistei Elitai Veidemanei sniedzis Viļas Artmanes dēls, dziesminieks Kaspars Dimiteris.

Kaspars raitā kopsolī ar eksnacionālboļševiku Vladimiru Iljiču Lindermanu devies uzbrukumā pret homoskuālistu, t.s. genderismu un citām Rietumu bezsaules norietu un izvirtības izpausmēm. Var manīt, ka Kaspars vārda tiešā nozīmē ir apsēsts ar "šķīstuma" maniju.

Kaspars pat nenoliedz, ka ir solidārs ar sirmo Imantu Kalniņu. Viņš uzsver: "Latvija ir okupēta teritorija (...) Okupācijas valūta - eiro. Latvijas meistriņa (fui, Kas-

par, tas taču ir amerikānisms! - F.G.) politikā, ideoloģijā visu nosaka ES un ASV kurss." Viņš prāto par "ES un ASV cilvēkēdāju un maniaku globālajiem plāniem".

Dziesminieks Dimiteris tagad norobežojas no "infantilā nacionālisma" un vairs šo "naidpilno varonēbēbīgo" pasākumus neatbalstot. Viņš Latvijas iedzīvotājiem lūdz piedošānu par to, ka bijis tik naivs un atbalstījis kustību *Visu Latvijai!*... Kasparam ir "kauns nelatviešu priekšā par Jaņa Dombrovas piesmērēšanos Eiromaidana sodomokratijai". Un rusofils Kaspars allaž ir bijis. "Mēs dzīvojam uz Krievijas robežas, un Krievija šobrīd ir vienīgā alternatīva ASV un tās kūrētā satelīta ES pret bērniem un ģimenēm vērstajai agresijai." Un te - beigu akords: "Mums vēl ir cerība. Ja atteiksimies no infantilā nacionālisma."

Tiem, kas prot vāciski, es šai sakarā iesaku atcerēties, kāda nozīme šai valodā ir vārdam un jēdzienam *Kasperle*.

KĀRLIS STREIPS

Kuŗš gan nezina, ka ir sākušās 22. Ziemas olimpiskās spēles Krievijas kūrortpilsētā Soči. Divas nedēļas sportisti no visas pasaules sacentīsies dažādos ziemas sporta veidos. Ir visnotaļ labas izredzes, ka Latvijas komanda no Sočiem pārbrauks mājās ar medaļām. Piemēram, Martins Dukurs pagājušās sezonas laikā **skeltona** disciplīnā daudz biežāk guva uzvaru nekā zaudēja un sezonas beigās bija pirmajā vietā pasaulē, saņemot arī lielu naudas balvu par to, ka uzvarējis pēdējos trīs sacensību posmos. Ļoti iespējams, ka sezonas kronis būs zelta medaļa. (2010. gada spēlēs Kanādā Martins ieguva sudraba medaļu.) Ļoti labus rezultātus ir sasniedzis arī viņa brālis Tomass, un nav izslēgta iespēja, ka abi brāļi kāps uz pjedestāla.

Kamaniņu sportā pirms četriem gadiem brāļi Juris un Andris Šici ieguva sudraba medaļu, un viņi piedalās arī šogad. (Kādu laiciņu pēc minētajām spēlēm brāļi piedalījās manā radio raidījumā un sudraba medaļas bija paņēmuši līdz. Ieteicos, ka nekad neesmu rokā turējis Olimpisko medaļu, viņi pasmaidīja un sacīja: „Mēs arī ne.”) Vārbūt izredzes ir arī viņiem. Tāpat Latvijai ir labas bobsleja komandas. Citur nekas īpaši nespīd. Mums ir spēcīga hokeja komanda, bet pret pasaules **grandiem** diez vai izdosies noturēties. **Biatlonā** Latvija kādreiz bija spēcīga, pēdējos gados nekas īpašs nav sasniegts. **Kalnu slēpošanā** mūsu valsts nav un nevar būt lielvalsts, jo Gaiziņš kā nekā ir tikai 311,5 metrus augsts. Arī daiļslidošanā jau sen nevienam no Latvijas nekādu dižu panākumu nav bijis. Medaļas mājās pārvedīs, visticamāk, tie, kuŗi lielā ātrumā triecas lejup pa trasi uz skeltona, kamaniņās vai bobā.

Taču **Olimpiskās spēles** pašas par sevi pagaidām nebūt nav tikai pozitīvi vērtējamas. Jāsāk jau ar to, ka ir pagalam grūti saprast, kāpēc Starptautiskā Olimpiskā komiteja pirms septiņiem gadiem nolēma ziemas spēļu rīkošanu uzticēt Krievijai, jo Soči tomēr ir kūrortpilsēta, kuŗā zaļo palmas! Manā televīzijas raidījumā kollēģe smaidot sacīja, ka tikpat labi varēja Olimpiskās spēles rīkot kaut kur Afrikā. Es piebildu - žēl, ka Antarktīdā dzīvo tikai maza saujiņa ļaužu, jo citādi varbūt vasaras spēles varētu rīkot tur.

Protams, patiesībā nekāda liela noslēpuma te nav. Krievija izdeva milzu naudu lobēšanas vajadzībām, pats Krievijas cars Putins apmeklēja komiteju tad, kad tika spriests par spēļu vietu, un sev pagalam neraksturīgi uzrunu teica angļu valodā. Turklāt SOK nekad nav bijusi īpaši sakarīga institūcija. Vārbūt lasītāji atcerēsies lielo skandālu, kas izcēlās pēc Ziemas Olimpiskajām spēlēm Soltleiksitijā, kad izrādījās, ka krietni daudz komitejas locekļu pieņēmuši kukuļus. Šā vai tā, šoreiz spēles piešķīra Sočiem.

Jau ļoti drīz par šo tematu sāks divu veidu runas. Maskava pati apgalvoja, ka Olimpiskās spēles būs pašas grandiozākās, kādas jebkad pasaule ir pieredzējusi. Cars Vladimirs lielījās: tās pierādīsot, ka Krievija ir atgriezies pasaules valstu topā. Ko tur teikt, Kremli ir pietiekami daudz ļaužu, kuŗi atceras vienīgo citu reizi, kad Olimpiskās spēles notika mūsdienu Krievijas teritorijā, un tās bija bēdīgi slavenās spēles 1980. gadā, kad PSRS lēmums iebrikt Afganistānā beidzās tā, ka liels skaits valstu, tostarp Amerikas Savienotās Valstis, spēles boikotēja. Šoreiz Krievija ļoti centās, lai pārliecinātos, ka nekas tamlīdzīgs neat-

kārtosies, kaut gan, protams, „tikumi” kopš PSRS laikiem nebūt nav tur mainījušies, Krievija joprojām okupē labu daļu Gruzijas, tāpat kā PSRS kādreiz okupēja Latviju. Krievija nekautrējas visvisādi iejaukties kaimiņvalstu lietās, pēdējā laikā runa it īpaši ir bijusi par Ukrainu.

Tomēr Sočos ir pulcējušās visas valstis, kuŗas piedalās ziemas sporta veidos, kārtējo reizi arī visai smieklīgā bobsleja komanda no Jamaikas, kur ļaudis nebūt nav pazīstami ne ar sniegu, ne ar aukstumu. Nu, un Sočos, arī tur pagaidām temperatūra ir krietni virs nulles, slēpošana notiek ārpus pašiem Sočiem kalnos, un Krievija ir savākusi milzīgu daudzumu sniega noliktavās, ja nu pēkšņi dabā tā pietrūktu.

Ārpus Krievijas runas par Olimpiskajām spēlēm nebūt nav bijušas īpaši pozitīvas. Jau sen ir bijis skaidrs, ka Olimpiskā ciemata celtniecībai Maskava naudu neželos, Sočos norisējusi plaša celtniecība, starp citu, iznīcinot lielu meža masīvu, lai izbūvētu jaunu dzelzceļu. Šā dzelzceļa būvniecības izmaksas vien pārsniedza visu summu, ko Vankuvera izdeva, lai spēles rīkotu savās mājās. Taču ne jau tikai dzelzceļš, arī citi izdevumi bijuši pat grandiozi, un nav nekāds noslēpums, ka tas lielākoties bijis tāpēc, ka ievērojama daļa milzīgās naudas itin vienkārši „pazudusi.” Korupcija mūsu valstī sit mēreni augstu vilni, bet Krievijā saceltais vilnis ir salīdzināms ar cunami. Ir arī zināms, ka celtniecībā iesaistītie strādnieki Sočos dzīvojuši visnotaļ grūtos apstākļos, pat pēdējās dienās pirms spēļu atklāšanas bija zināms, ka daudziem nav pat samaksāta solītā alga. Vēl nenoliedzams ir fakts, ka Soču Olimpiskās spēles lielā mērā ir financējuši Krievijas oligarchi.

Beigu beigās kopējā par Soču spēlēm izdotā nauda ir trīs reizes lielāka par summu, kādu vasaras spēļu rīkošanai izdevusi Londona, un pat lielāka nekā nauda, kādu valstis un pilsētas izdevušas par visu iepriekšējo ziemas spēļu rīkošanu kopā! Te nu mēs kārtējo reizi redzam Krievijas lielummaniju. Ja reiz kaut ko rīkot, tad ar pilnu krūti. Tas bija redzams arī atklāšanas ceremonijā, kur grandiozi tika prezentēta Krievijas vēsture, protams, ignorējot tās diezgan daudzus tumšos posmus. (Krievijas vēstures tumšos posmus no Spēļu atklāšanas ceremonijas izņēmusi ārā Starptautiskā Olimpiskā komiteja. - *Red.*)

Vēl, protams, ir jautājums par Krievijas attieksmi pret cilvēktiesībām. It īpaši saistībā ar pēdējā gada laikā pieņemtajiem likumiem par geju "propagandu". Atklāšanas ceremonijā piedalījās krietni mazāks skaits pasaules dižvīru, nekā ir ierasts. Ka uz Sočiem nebrauks, to jau iepriekš paziņoja Amerikas, Francijas un Vācijas prezidenti, Vācijas kanclere, Lielbritānijas premjērministrs, kā arī Lietuvas un Igaunijas prezidenti. Mūsu Valsts prezidents pavēstīja, ka dosies turp, lai atbalstītu mūsu sportistus, un tāpēc kārtējo reizi mūsu kaimiņvalstis Baltijā dara vienu, bet mūsu prezidents - ko citu.

Dievs ar Andri Bērziņu, taču ir ļoti skaidrs, ka Krievija tomēr ir pelnījusi nosodījumu par attieksmi pret cilvēka pamattiesībām. Pat spēļu pirmajās dienās milicija skarbi uzbruka cilvēkiem, kuŗi protestēja pret minētajiem likumiem. Dažu valstu sportisti pret to visu ir demonstrējuši savu attieksmi, piemēram, Grieķijas atlēti stadionā iesoļoja ar cimdiem, uz kuŗiem bija geju un lesbiešu sabiedrība populārās

varavīksnes krāsas.

Vēl ir jautājums par drošību. Daudz ir runāts par terorisma iespējamību, nedod Dievs! Krievija ap Sočiem ir izvietojusi bruņotos spēkus, kas šķiet vairāk piemēroti karām nekā sporta spēlēm. Taču ir arī cita veida drošība. ASV telesabiedrības *NBC* korespondents Sočos veica eksperimentu. Viņš iegādājās pilnīgi jaunu datoru un pilnīgi jaunu viedtelefonu, sadarbibā ar datoru drošības speciālistu tos pieslēdza tīmeklim, un jau minūtes laikā gan datorā, gan telefonā ielauzās hakeri. Neviens, kas atrodas Sočos, par savām elektroniskajām ierīcēm nevar justies drošībā. Tāda nu tā Krievija ir.

Diezgan daudz negatīvu, pat absurdu gadījumu Soču Olimpiskajās spēlēs jau ir pieredzēts. Starptautiskie žurnālisti *tviterī* un citur rakstījuši par apstākļiem, kādos viņi nonākuši Soču viesnīcās. Vienam istabas durvīm nebija roktuŗa, citai vannas istabā tecēja netīrs ūdens un viesnīcas administrācija ieteica šai ūdenī nemazgāties, jo tas varot būt bīstami. Savukārt *CNN* korespondents darīja zināmu, ka viņa telesabiedrība 11 viesnīcas istabas rezervējusi jau pirms pieciem mēnešiem, bet, kad viņi ieradušies Sočos, izrādījies, ka pieejama ir... viena istabiņa. Mūsu kaimiņvalstī diemžēl tā dažkārt gadās. Žēl, ka pasakainā nauda, kas izdota par spēļu rīkošanu, nu viegļu roku palaista vējā.

Taču, tāpat kā komentāru sāku, to arī pabeigšu ar pozitīvu skatījumu. Lai kur Olimpiskās spēles tiek rīkotas un lai kādos apstākļos tās notiek, spēles pašas ir sadraudzības un draudzīgas konkurences sarīkojums. Tāpēc vēlreiz - lai mūsu sportistiem veicas, turēsim visi iekškus, lai tas tā būtu!

Lai sportistiem Sočos veicas!

VIJOLE VARNEŠU VALGOS

AIVARS KALNIŅŠ

(Turpinājums no Nr. 6)

Krasnojarskā Ojāru uzņem bez iestāju eksāmeniem, jo pēc Kalēja kunga ieliktajiem pamatiem viņš tur ir īsts spīdekļis. Vietējā čeka Ojāru palaidusi mācīties ar pārlicību, ka viņš papildinās Sibīrijas vijolnieku rindas. *Brālītīm* ļoti iepatikas dzīve guberņas galvaspilsētā. Viņam piešķir gultasvietu kopmītnē, kas ir patīkamā kontrastā ar Tasējevas mājokļiem. Tūlīt viņam uzrodas draugi, jo pēc rakstura viņš ir sabiedriskais un atvērts. Ojārs jau tuvāk iepazīties ar kādu studentīti, kas, izrādās, ir ģenerāļa meita!

Tad notiek negaidīts pagrieziena Ojāra turpmākajā dzīvē. Viņš mierīgi soļo pa Krasnojarskas galveno ielu – Staļina prospektu, kad viņam pienāk klāt kāds cilvēks un pastāsta, ka viesnīcā esot komisija no Rīgas, kas vācot bērnus atpakaļceļam uz dzimteni. Ojārs sūta telegrammu uz Tasējevu. Ko darīt? Viņš nemaz tā īpaši netiecas braukt uz Rīgu. *Lielajam brālīm* ne tikai jābrauc ar sausiņu kulīti ceļmaizei, bet nākas *brālīti* vēl pierunāt. Ojārs atceras, ka braukuši vēl vecāki puīši nekā viņš, kuŗi slēpušies uz augšējiem plauktiem. Rīgā Kuldīgas ielas bērnunama direktors Edgars Dēliņš (1904 – 1971) notur pārrunas ar katru. Lai nemelojot un godīgi nosaucot savu dzimšanas gadu un precīzu adresi pirms izsūtīšanas. Tie, kas no provinces, gaida, līdz pēc viņiem atbrauks kāds aizbildnis. Ojāram direktors tūlīt sagādā tīru padomju pasi ar pierakstu Blaumaņa ielā 17 – 5. Krietnais Dēliņa kungs novēl puisim labu veiksmi un atlaiž no bērnunama. Ojārs labi atceras ceļu mājup. Ar tramvaju pāri Daugavai, tad kājiņām uz dzimto ielu un namu. Neapraķstāmas sajūtas viņu apņēma, kad viņš ieelpo Rīgas gaisu. Viņš pirmais no ģimenes atgriežas no izsūtījuma.

Tikai vēlāk nāk gaismā, ka vairāki Izglītības ministrijas darbinieki pēc tam atlaisti un pat *iesēdināti*. No grāmatas "Sibīrijas bērni" Ojārs vecumdienās uzzinās, ka arī viņa labdaris – talan-

īgais pēdējais un latviešu patriots Dēliņš vajāts par *Sibīrijas bērnu* pārvešanu. Viņu izsauc uz VDK un apvaino padomju varas diskreditēšanā. 1948. gadā viņu kā neuzticamu no direktora pienākumiem atbrīvo, un iztīka viņam jāpelna smagā fiziskā darbā. Edgara Dēliņa loma bērnu glābšanā līdz šim nav pietiekami novērtēta, bet viņš to ir godam pelnījis.

***

Garš, izdēdējis, plānā, nodriskātā mētelī, ar finiera čemodānu rokās Ojāriņš nonāk pie tik labi pazīstamajām masīvajām durvīm. Elektriskais zvans tas pats vecais, tikai tēva zvērinātā advokāta izkārtens trūkst. Ojāra mātesmāsa Milda atver, ilgi raugās Ojārā kā rēgā un no bailēm nobāl. No šī brīža, kad ieradās istie dzīvokļa saimnieki, viņa visu laiku baidījies. Beidzot ielaidusi. Ojārs izmanto pirmo šoka momentu, atrod brīvu istabu un īsi pavēsti: tagad es te dzīvošu. Milda no brīnumiem gandrīz muti izmežģi. Tā sākas *brālīša* dzīve Rīgā.

Gandrīz visi radi un draugi no *katordznieka* Ojāra vairās kā no spītāliga. Grēviņkundze, *tante Anniņa*, Ojāram iesaka stāties *Mediņskolā*. Šeit direktors ir ērģelnieks Nikolajs Vanadzīns (1892 – 1978), kas savulaik personiski pazinis Ojāra tēvu un tāpēc ļoti cenšas palīdzēt jaunajam repatriantam. *Brālītīm* paveicas ar pedagogu, jo viņš nokļūst pie docenta Aleksandra Arņiša (1900 – 1973), kas buržuaziskās Latvijas gados labi pazinis Ojāra pirmo skolotāju Jāni Kalēju, par kuŗu gan labāk skaļi nerunāt, jo viņš emigrējis, tā neizpelnīdamies pat ne skopas rindiņas LPE. Arņītis ir krietns cilvēks un palīdz nabaga pāraugušajam skolnieciņam Ojāram iekārtoties labi samaksātā darbā kroga kapellā. Tas ir iesākums raibajai mūziķa dzīvei un uzdzīvei. *Mediņskolas* izlaiduma eksāmenā smagākais ir algebra rakstos, jo Ojāra zināšanas matemātikā nav neko progresējušas kopš septiņas klases eksterņā. Līdzjutīgā skolotāja iedod gatavu atrisinājumu, tikai pieko-

dina, lai nekļūdās pārrakstot un stingri ievēro mazos cipariņus, kas rakstāmi augstāk. Lūk, tā. Bet vai tas Ojāru traucē spēlēt vijoli un iestāties konservatorijā?

***

Studiju laikā Ojārs Rīgā apprecas. Ar Feliciju Ojārs iepazīstas konservatorijā, kur viņa mācās klavieres. Viņš, bērniībā nenokrīstis un jaunībā neiesvētīts, laulājas baznīcā, un tas nenāk par labu viņa jau tā *sasmērētajai* biogrāfijai. Ojāra sievastēvs Ludvigs Mečinskis, 1930. gadā Latvijas pavalstniecībā uzņemts polis un atraitnis kopš 1943. gada, ir stingrs katolis un čakls darbarūķis, kas mūžu nostrādājis tekstilrūpniecībā, uzkalpodamies līdz audumu krāsotavas meistaram. Kāda divaina sakritība! Gan Ojārs Kalniņš, gan viņa pirmais vijoles skolotājs Jānis Kalējs par dzīvesbiedrēm izraudzījušies pianistes. Abām gandrīz identiski kristītie vārdi: Felicija un Felicita, pat uzvārdi sākas ar vienādu burtu: Mečinska un Maizīte.

***

Ojāram "paveicas" ar pedagogu konservatorijā. Tas ir *krievlatvietis* Pēteris Smilga (1901 – 1968). Uz viņu pilnīgi attiecināmi L. Pura vārdi: "Ja staļiniskā terora gados nav nošauts, tāpat uzticams un pietiekami iebaidīts, lai darītu, tikai ko liek darīt, vai nedarītu, ko nedrīkst darīt." Uzmanību saista teikums no Smilgam veltītā nekrologa *Literatūra un Mākslā*: "Pēc konservatorijas beigšanas veicis partijas uzdevumus." Varbūt Maskavā piestrādājis pie *latviešu sarakstiem* 1937. gadā? Padomju okupācijas ziedu laikos Smilgas ieguldījums mūzikas jomā pārlieku cildināts un uzkrītoši bieži. Taču 80. gados Jērāna rediģētajā LPE bijušais padomju mūzikas korifejs un *ļunais gars* P. Smilga pieminēts vienīgi kā frontes ansambļa dalībnieks.

Ojāra pedagogs docents Smilga dzīvo greznā dzīvoklī Krišjāņa Barona ielā, ko kādreiz aizņēmis Gulaga upuris, slavenais advokāts Rūsis, Ojāra tēva patrons. Kad studentīņš atnāk pie sava

Ojārs un Felicija Jaunjelgavā 1962. gadā

pedagoga, tas nemaz nekautrējas, ka lieto represētā buržuja pamestās mēbeles. Ojāram brīžam ir divainas izjūtas: varbūt es sēžu uz tā paša krēsla, kur pirms daudziem gadiem sēdējis mans netaisnais tētis? Katru nodarbību Smilga uzsāk ar sūkstīšanas, ka Ojāra *nepareizās biogrāfijas* dēļ viņam bieži tiek uzdoti *nepatīkami jautājumi*. Sava pirmā skolotāja vārdu Ojārs nedrīkst Smilgam pat pieminēt, jo *istenam komunistam* Jānis Kalējs, kas iemūžināts Pasaules Mūziķu vārdnīcā, *nav tautas daļa, bet ir tautas atkritumi*, kā māca nekad nekļūdigā partija. Ojāru no konservatorijas pagaidām neatskaita tikai viņa talanta dēļ.

***

Reiz pie Ojāra pienāk *komsorgs*. "Tu tāds apzinīgs un centīgs students. Būtu laiks stāties komjaunatnē." Ko Ojāram teikt? Nevar jau pretoties, kad mīļi aicina. Par Ojāra *kaitīgo sociālo izcelsmi* neko nezinošais puisis noformē iesniegumu un dodas pie augstākstāvošajiem. Tur sīkāk papēti kandidāta biogrāfiju un bargi nostostē mūzikālās jaunatnes ideoloģisko vadonīti par modrības trūkumu. Viņš nākamajā dienā garāmejojot Ojāram pasaka: "Uzskatīsim, ka starp mums nekāda tāda saruna nav notikusi." Daudzi deportētie vēlāk kļūst PSKP biedri, Ojāru pat komjaunatnē neuzņem!

Ojāra studiju laikā konservatoriju vada *diletanti, krievlatvieši un bijuši tankiste* (Pauls Dambis), kuŗi ir pārliecināti, ka tikai marksisma-ļeņinisma teorija ir visas augstākās izglītības pamats un

stūrākmens. Viņi visiem spēkiem cenšas attīrīt topošo padomju mūziķu saimi no kapitalisma sārņiem. Ojāru pazemojoši pakļauj publiskai grēksūdzei, liekot viņam norobežoties no savu vecāku buržuaziskās ideoloģijas. Šo *inkvizīcijas* brīdi Ojārs cenšas aizmirst kā ļaunu murgu un tikai reiz atklātā sarunā ar vecāko brāli izplāpājas.

***

Ojāra māsiņa Dagnija Sibīrijā saslimst ar galvas matu ēdi, un vietējie ārsti atzīst savu bezspēcību. Māte raksta lūgumus, lai atļauj meitenītei aizbraukt uz pāris mēnešiem ārstēties Rīgā. *Sociāli bīstamu elementu* ģimenei čeka atsaka. Ojārs slepus atbrauc uz Tasējevu, paķer Dagniju un tajā pašā dienā smagās automašīnas kravas kastē dodas atpakaļ uz Kankas dzelzceļa staciju. Brauciena laikā "limuzīnā" nejausi iekāpj kāds čekists, kuŗam pašam jānokļūst pilsētā. Viņš sīki iztaujā Ojāru, prasa uzrādīt dokumentus, ilgi pēti tos. *Rīdzinieks* jau nodomā, ka nu ir cauri. Ka viņu *atgriezīs* iepriekšējā izsūtījuma vietā. Ko iesāks jaunā sieviņa Felicija? Vai būs jābrauc uz Sibīriju kā cara laikā dekabristu dzīvesbiedrēm? Ojārs *ceļabiedram* laipni piedāvā ieiet ēdnīcā, lai paēstu pusdienas un iedzertu *simt gramus*. Čekists piekrīt, un notiek brīnumi: viņš ne tikai atdod pasi, bet pat novēl laimīgu ceļu! Vai tiešām tikai brango pusdienu dēļ? Drīzāk jau būtne, kuŗai cilvēcīgas jūtas nav zudušas.

Nākamajā rītā Tasējevas būdīnā ierodas vietējais *zilcepuris*. Bargi jautā Ojāra mammai, kur viņas jaunākais dēls. Acīmredzot kāds jau *noziņojis*, tikai mazlietiņ nokavējis. Ojārs ar māsiņu ātrvilcienā Vladivostoka - Maskava traucas uz Rīgu. Kupejā abi iekārtojas augšējās brīvajās plauktos. Apakšā sēd padomju armijas virsnieki. Katrā ziņā ne čekisti. Ļoti laipni cilvēki. Ojārs izstāsta patiesību par slimo māsiņu. Virsnieki baro un kopj Dagniju. Paši piesakās palīdzēt brālīm un mātai iziet cauri stingrajai kontrolei Maskavas stacijā.

(Turpinājums sekos)

Imantu Ziedoni pieminot

miegli
Imanta Ziedoņa fonds

Imanta Ziedoņa fonds "Viegli" ir izsludinājis pieteikšanos uz apbalvojumu "Laiks Ziedonim". Mēs aicinām latviešus un Latvijai piederīgos visā pasaulē pieteikties un pieteikt citus kandidātus kādā no piecām apbalvojuma nominācijām: zinātnē, novadpētniecībā, tautsaimniecībā, bērniem un jauniešiem, kā arī par dzīvi literatūrā.

Nominācijā zinātnē "Taureņu uzbrukums" apbalvos par sasniegumiem un personību kādā akadēmiskā nozarē, kuŗā Latvijā tiek piešķirts doktora grāds.

Nominācijā novadpētniecībā „Kedas” apbalvos par sasniegumiem un personību lokālu teritoriju (novada, ciema, pagasta, pilsētas utt.) izpētē, veicinot latviskuma un iesakņotību. Arī latviskuma saglabāšana un veicināšana ārpus Latvijas teritorijas ietverta šajā kategorijā.

Nominācijā tautsaimniecībā „Zemī es mācos” apbalvos par sasniegumiem un personību latviskā saimniekošanā, komercdarbībā, kas balstīta Latvijas tautas resursos un tradīcijās. Šiem kritērijiem atbilstoša saimniekošana un uzņēmējdarbība diasporas latviešu vidū būtu labs pretendents apbalvojumam.

Nominācijā bērniem un jauniešiem "Rabarbers" apbalvos par izciliem sasniegumiem un

personību pretendentu vēl bērna vai jaunieša vecumā vai darbā ar bērniem un jauniešiem.

Nominācijā par dzīvi literatūrā "Bīze" apbalvos par izciliem sasniegumiem un personību, radot, tulkojot, mācot, izplatot vai izdodot latviešu literatūru.

Pretendenti (vai pretendentu grupas) uz nominācijām var pieteikties paši, kā arī tikt pieteikti. Būtiski ir pretendenta sasniegumi nominācijas nozarē un personības saskaņa ar apbalvojuma ziedoniskajām vērtībām: izcilība, degsmē, sūtība, stāja, veiksmē un savpatība. Svarīgi, lai pretendents sasniegumi būtu pienēmusi Latvijai: noderīgi mūsu zemei, dodot labumu tās ekonomikai, uzplaukumam un tās pazīstībai. Viņi var dzīvot un strādāt ne tikai

Latvijā, bet arī jebkur ārvalstīs, ja iznes Latvijas vārdu pasaulē. Apbalvojuma pretendentu loks ir visplašākais.

Apbalvojums tiks pasniegts Imanta Ziedoņa dzimšanas dienā 3. maijā svinīgā Cildināšanas ceremonijā. Katras nominācijas laureāts saņems Eur 3000, - pēc visu LR normatīvajos aktos noteikto nodokļu nomaksas.

„Jaunā Rīgas teātra lugas nosaukums "Ziedonis un Visums" precīzi nedefinē Imanta Ziedoņa pasaules robežas - tā nenorobežojas ar Latvijas fiziskajām robežām. Pavadām kopā *Laiku Ziedonim* neatkarīgi no atrašanās vietas. Konkurss *Laiks Ziedonim* ir atvērts arī tautiešiem pasaulē, kuŗi sevi saista ar Latviju un kuŗu darbs atbilst Ziedoņa garam! "Es ticu -

bezgala ceļi man ar Tevi vēl jāiet būs!" (I. Ziedonis)," pieteikties uz apbalvojumu aicina Rolands Lappuke, īpašo uzdevumu ministrs diasporas jautājumos.

Mēs aicinām jūs apzināt izcilos latviešus, īpaši tos, kuŗu veikums ir nozīmīgs Latvijas diasporai, un pieteikt viņus kādā no apbalvojuma nominācijām. Tāpat ceram, ka izplatīsiet šo informāciju visiem Latvijas piederīgajiem visā pasaulē. Pieteikties uz apbalvojumu var līdz 2014. gada 3. martam plkst. 17.00, aizpildot pieteikuma formu apbalvojuma mājaslapā www.laiksziedonim.lv vai arī iesūtīt to pa pastu pēc adreses - Imanta Ziedoņa fonds "Viegli", Bruņinieku iela 22-1, Rīga, LV-1001.

Plašāku informāciju par apbalvojumu iegūsit www.laiksziedonim.lv.

vientuļā laivā bez gulbjiem, bez sniega...

Rakstniekam Andrejam Irbem būtu 90

„...mūsu pārāk sastingušajās prozas tradīcijās beidzot parādījusies griba iet tālāk, atbrīvoties no ērtajām visiem saprotama tautas rakstnieka manierēm, meklēt jaunas iespējas izteiksmē, tēlojuma un vēstījuma veidā, tuvoties eksperimentiem,” rakstīja Jānis Rudzītis. Vēlāk Latvijā Viesturs Vecgrāvis atzina, ka dzejā Andrejs Irbe ir savas paaudzes tipisks pārstāvis, kurš šaubās, meklē, noraida, pārbauda, norauj romantisko utopiju plīvuru, tomēr nezaudē savu garīgo un nacionālo būtību, „viņa dzejas personāžs vienlaikus ir romantiķis, teicējs savas latviskās esamības jēgai un konsekvents urrpatriotisma un urrpārliecības noliedzējs”.

Andrejam Irbem (parakstījis arī kā Gunārs Irbe) šomēnes deviņdesmitgade. Dzimis zemnieku ģimenē 1924. gada 10. februārī, iepazinis lauku darbus, mācījies Rīgas 2. pilsētas vidusskolā, 1944. gada vasarā iesaukts darba dienestā un bez jebkādam formālītiem arī leģionā. „Kad iznāk runa par bēgšanu vai nebēgšanu, mēdzu norādīt, ka neesmu bēdzis, – mani aizveda: pievakarē aizmigu uz kuģa tepat Rīgas ostā, bet no rīta jau līcī tik vien vairs redzēju kā agrīnu sauli virs Rīgas. Atpakaļtikšanas vairs nebija. Kurzemes melnais krasts atmiņā palika kā melna stripa – tādu to esmu dažos savos darbos ieskicējis,” intervijā 1991. gadā atzinis Andrejs Irbe. Gotenhāfena, Danciga, ielenkums, ievainojums un ceļš caur Dāniju uz Zviedriju. 1947. gadā Andrejs Irbe sāk dzīvot citā zemē – Zviedrijā, Stokholmā, otrpus Baltijas jūras, kuģu tur devē par Austrumu jūru. 1958. gadā pabeidz studijas Stokholmas universitātē, strādā par sociologu Zviedrijas Valsts statistikas birojā (līdz 1989. g.), aktīvi darbojas Eiropas latviešu jaunatnes apvienībā, Zviedrijas rakstnieku apvienībā, bija Latvijas PEN kluba prezidents (1982-1990). Andreja Irbes dzīves stāsts ir spilgts apliecinājums latviskās pasaules sargāšanai no ārpuspasaules, tomēr neizolējoties no citas zemes.

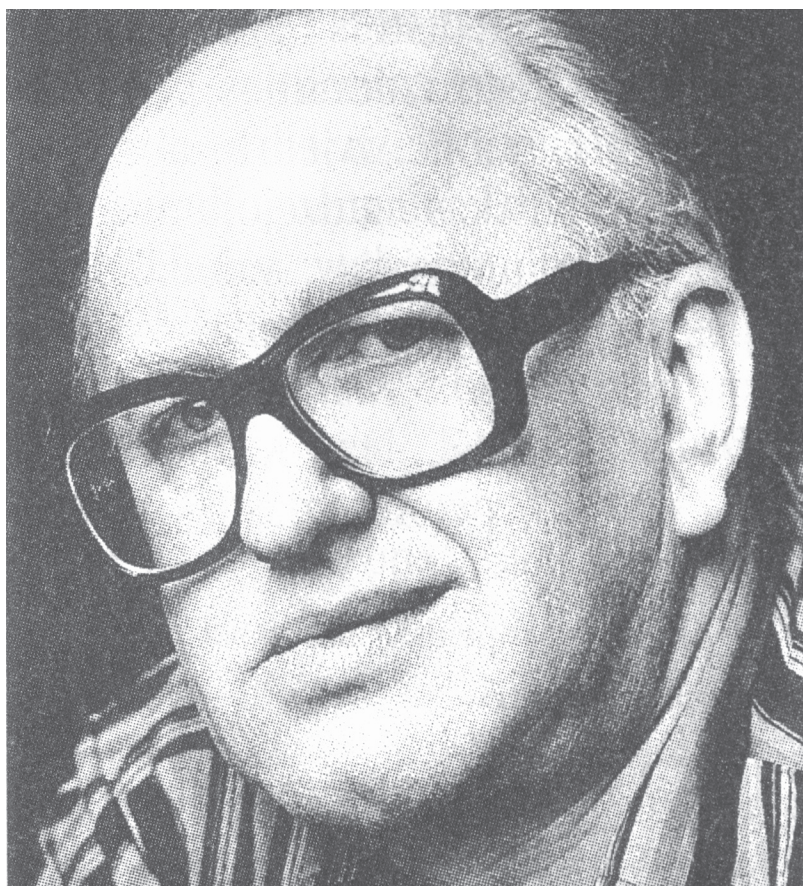
Andreja Irbes pirmā publikācija bija isprozas darbs „Kur tumšie sili šalc” žurnālā *Latvijas Jaunatne* (1939), bet istā rakstīšana sākusies Zviedrijā. Latviešu periodikā publicējis dzeju, stāstus, miniatūras, allaž interešu lokā bijusi kultūras žurnālistika. Būdamis ārštata kultūras žurnālists, Andrejs Irbe publicējis vairākus informatīvus, polemiskus rakstus, recenzijas, ceļojumu piezīmes zviedru laikrakstos un Somijas zviedru izdevumos; literatūrkritiskas apceres, rakstus par jaunāko zviedru un islandiešu rakstniecību; rakstījis apceres par latviešu literatūru citu valstu izdevumos; trimdas periodikā publicējis zviedru, norvēģu, islandiešu lirikas atdzeju un prozas tulkojumus. 1970. gada vasarā viņa redakcijā iznāca Somijas zviedru literārā žurnāla *Horisont* baltiešu speciālnumurs; kopā ar Laini Lasmani izstrādāja

apskatu *Lettiska forfattare i Sverige 1945-1975* („Latviešu rakstnieki Zviedrijā. 1945-1975”, 1976). Andrejs Irbe meklēja un atradu „piederību” savai paaudzei, pēc būtības un aicinājuma saistīts ar jaunajiem latviešu dzejniekiem Ņujorkā; iesaistījās *Jaunās Gaitas* tapšanā (bija ilggadējs redaktors, rakstu un recenziju autors), bija viens no *LaRAs Lapas* dibinātājiem un pastāvīgiem līdzstrādniekiem. Viņš allaž bija arī sabiedriski aktīvs un rosigis.

Andrejs Irbe atzinis, ka viņa darbos ir visai daudz personiskās pieredzes, bet ne tiešā veidā: „Rakstīšana, pieņemšana, reizē ir talants un apsēstība. .. Ikviens cilvēks jau ir neglābjami vientuļš – un kaut kur pamatu pamatos viņam vienam ar daudz ko jātiek galā. Rakstīt – tas varbūt ir palīgā sauciens.”

Pirmās izdotās Andreja Irbes prozas grāmatas „**Mums nav svētvakaru**” (1962) pasaules izjūta sasauca ar savas paaudzes rakstītājiem; tā ir pasaule, kuģa skatīta viena cilvēka acīm un atblāzmo viena cilvēka pārdzīvojumus, kur notikumi un cilvēki nav tik būtiski; sastapšanās ar otru cilvēku var notikt tikai iztēlē, cilvēkus citu no cita šķīrsiena. „Ievedis lasītāju iztēles pasaulē, kurā valda bargie absolūtās vientuļības likumi, autors visvairāk kavējas pie apkārtnes kā vientuļā cilvēka vienīgā sarunu biedra. Šie vides tēlojumi tomēr nekļūst liriski, neizplūst dabas vai apkārtnes aprakstā kā pašvērtība. .. Vidi autors tēlo tik, cik tas vajadzīgs pārdzīvojuma atklāšanai, tāpēc grāmatā nav gandrīz nekā lieka un lirismā izplūduša,” rakstīja Jānis Andrupis. Jau izvēlētais grāmatas nosaukums ir sava veida modernās pasaules un modernā cilvēka laikmetiska iezīme: steiga, nevaļa, vērtību maiņa, nevaļa cilvēciskās attiecībās.

Ar pirmo isprozas grāmatu Andrejs Irbe pievērsa sev kritiķu un lasītāju uzmanību, sekojams modernās prozas eksperimentiem, ļaujot vaļu rosigai, redzīgai fantāzijai, atmetot kompozīcijas tradīcijas, nojaucot robežu starp reālo un irreālo, izmantojot apziņas plūsmu un iekšējo monologu, izsakot cilvēka identitātes meklējumus simboliskā un drāmatiskā vispārinājumā. 1966. gadā iznāca trīspadsmit novelļu grāmatā „**Mari-sandra kaza**” (J. Jansudrabina balva 1967; abu isprozas grāmatu kopizdevums „Dubultapgaismojums” Rīgā, 1992). Vēriģā stāstnieka talants atkal pārsteidza lasītāju, parādot viņu kā spilgtu latviešu modernās prozas pārstāvi, blakus liriski asociatīvam vēstījumam atklādams laika daudzslāņainumu, sirreālo, mūsdienu sašķelto un vientuļo, no dabas atsvešināto cilvēku. Rakstnieka isproza lielākoties dominē smags drāmatisms ar traģisku atrisinājumu, viņa varoņi visdziļākā nozīmē ir pārvietotās personas. Andreja Irbes novitāte prozā bija atbrīvošanās

Andrejs Irbe

no precīza laika datējuma, veidojot stāstījumu ārpus laika ierobežojuma, bagātinot valodu ar svaigu izteiksmi.

Prozas grāmatām sekoja dzejas krājumi. 1968. gadā iznāca dzejas krājums „**Vientuļa laiva ir nošu zīme**”. „Savās novelēs Irbe dažkārt ir stindzinošas vientuļības gūsteknis, bet šai dzejas grāmatā viņš ir nokļuvis mājās,” rakstīja Jānis Andrupis. Dabas lirika savijusies ar smalku mīlestību klusinātos toņos: „es – ziemelrīts, tu – dienvidvakaros, / abi pie ūdeņiem stāvam – ar muguru viens pret otru”, „kalnu, upju gravās, sālūdens ličos, / saules piemirdzētā straumē, viršos un bišķrēslīšos / meklēju tevi”; „tu esi aizmaldījies kādās salātās tālēs, / ar kādiem zemes zirnekļu tīkliem, / ar kādas jūras šalkšanu lai tevi atpakaļ saucu?”; seko dzejnieka aicinājums paglābties vēl kādu laiku savos sapņos, bet cik ilgi? – „šī ziema ir gaļa, un tai nemanā gala: / viss vienos sniegos.” Un mīlestība ir arī kā patvērumš, meklējot svešā zemē mājās – „mājas – ir vēsa, / mierīga roka / rokā”. Svešums ir darījis savu ar cilvēku – „kas mani salies atpakaļ?” ir būtisks jautājums. Smeldzīga ir sasauce ar savu paaudzi, kas zaudēja jaunību, bet plaisa palikusi, kaut „mēs abās pusēs vieni un tie paši” un „tik zila – debess un jūra! / tik tālu, tik bezgala tālu / sāj”, bet dzimtene ir kā sapnis, kas iedusēts spilvenā. „Tās ir vairs tikai atmiņas, / kas mūs sien pie sniegos iegrimušās zemes/ un pēdām, ko atstājis / kupenu viņšos putns ar salauztu spārnu.” Dzejas krājumu caurvijusi smalka poētika un tēli: ziemelvējš, ķērpjaina klints, pienešs pūka, bērza tāss, raspo-dīņš, suņuburkšķis, bišķrēslīšs, virši, vilkuvāles, pūrenes, āliņģu puķes, saules zemeņoga.

1979. gadā izdotajā krājumā „**bez gulbjiem un bez sniega**” ietverti desmit gados tapušie

dzejoļi, tā caurviju motīvs – *mēs dzīvojam ziemeļos*, kaut uzzied gaiļpiēši, zilie vizbuļi, bet kā ar dvēselēm? Krājumu papildina Andreja un Māras Irbes tulkojumi. Desmit gadus vēlāk iznāca krājums „**Divdesmit ceturtais austrumu gaņums**” (1989), kurā vēl asāk izskanēja atziņa par „tiem, kas brauc pagātņi meklēt”; jaušamas iespējamās pārmaiņas – atliek gaidīt rītausmu, paredzētais saulriets jau bijis; Rīga ir tas 24. austrumu gaņums. Zīmīgs ir dzejolis „Ainava ar akmeņiem”:

Šī ir dzimteni pametuša mūžīgā jaunā paaudze, kuģu sargā cittautu pamatlikumi un baro svešo mētroļu perspektīvas. [...] Mana paaudze ir klusa. Tā nekad nepieaug. Tā aizies klusi, bez plaisām un bez rētu dziedēšanas. Plaisa ir tās – bērni, izskalotais jūras krasts. Tur lejā jau tā šalc un, krastmalas akmeņiem par spīti, nāk tuvāk. Tuvāk.

1991. gadā Rīgā iznāca dzejas izlase „... **tad kādu patiesību?**”, sirsnīga intimitāte, apcerīgs un labsirdīgs dzīves vērojums, vitalitāte un optimisms mainās ar skeptisku, sāpīgu, ironisku pagātnes un šīsdienas illūziju vērojumu, eksistenciāls drāmatisms, apcerot individa un tautas likteņceļus. Iezīmējas Andreja Irbes mājupceļš, „turēšanās pie pārtūkūšas stīgas”. Tomēr laiks ir

ritējis savu gaitu, mainot un pārmainot visu, skumja ir dzejnieka atziņa: „Es tevi nemeklēju, nē; jau tumst, / un rīta rasu / neviens meklēt neiet, / jo rīta rasu / it nekad/ vairs otrreiz/ neatrod.” Dzejniece Aina Kraujiete atzinusi, ka dzejnieks Andrejs Irbe illūziju vietā piedāvājis allūzijas, esot lirisks sava laikmeta izteicējs visā tā īpatnā skarbumā, „vārdi liekas kā pieskārieni klavier-taustiņiem”, dzeja jālasa gan ar acīm, gan prātu un sirdi. Viņa dzejoļi zviedru valodā sakopoti krājumā „*Fööd i f. d. svenska Lifland*” („Dzimis bij. zviedru Vidzemē”, 1976), tos atzinīgi novērtējis Bernts Eklunds, atzīstot to par kādas sapostītas paaudzes literāru liecību, kurā nav želošanās, bet ir vitālitate, dzejas prieks.

„Un literatūrai vienmēr jābūt radošai literatūrai, autoriem logs jātur vaļā uz visu pasauli – pret saules lēktu un pret saules rietu,” teicis Andrejs Irbe. 1988. gada aprīlī Andrejs Irbe ar kundzi Māru pirmo reizi pēc ilgiem gadiem bija Latvijā. 2004. gada Zvaigznes dienā, nesagaidījis 80. dzimšanas dienu, viņš aizgāja viņšaulē. Palika iecere sakopot laikrakstos un žurnālos publicētos rakstus, ceļojumu piezīmes, recenzijas, tulkojumus zviedru presē. Manuprāt, tas būtu apsveicami, ja tomēr šāda iecere īstenotos.

„Ir arī tādi, kas rakstāmāšīnā iever apvārsni par lentu un raksta. Pie viņiem atlido putni, un dažbrīd apvārsnis iesēžas pirkstos un diktē domas, kas līdz vārdiem netiek, bet ko apvārsnis noklausījies no Dullajiem Daukām, kas nav tomēr tik dulli, lai skrietu uz vietu, kur gan ne debess un zeme satiekas, bet nepārkāpjamā robežo ar pārkāpjamā,” – tā Andrejs Irbe rakstīja kādā minimiatūrā. Manuprāt, būtiski ir līdzās Andreja Irbes rakstnieka kvalitātes pieminēt arī viņa tulkotāja prasmes, īpaši jau zviedriski atdzejot Vizmas Belševicas, Māra Čaklā, Knuta Skujenieka, Imanta Ziedoņa un citu dzeju un arī īso prozu. Astrīde Ivaska rakstījusi par viņa daudzšķautnaino personību: prozists, dzejnieks, tulkotājs, esejists, kritiķis, žurnālists, fotogrāfs. Andrejs Irbe bijis cilvēks, kam rūp, kas jutās atbildīgs, kas meklēja un kas ziemelpusē stāstīja par Latviju. Un viņš allaž esot bijis ceļā – uz kādu interesantu pasaules maziēpazītu malu. Varbūt ir pienācis laiks – iepazīties ar Andreja Irbes daudzpusīgo personību un viņa literāro devumu kādā apjomīgākā pētījumā.

Pieminot un godinot
Inguna Daukste-Silasproģe

„**LATVIJAS GRĀMATA**”

Rakstiet, zvaniet, un grāmatas Jums piesūtīs pa pastu.

SIA „L. Grāmata”

Rīga, Elijas iela 17, LV-1050,

Tālr. +371 67223294, E-pasts: lgramata@lgramata.lv

Norises un notikumi Brīvdabas muzejā 2014. gadā

DAIGA LAKSA, Brīvdabas muzeja Izglītības un informācijas nodaļa

Šogad Latvijas Etnografiskajā brīvdabas muzejā notiks vairāk nekā 15 dažādi sarīkojumi: gan tradicionālie gadskārtu ieražu svētki, gan citi vērienīgi notikumi, kas bagātinās Rīgas – Eiropas Kultūras galvaspilsētas gada programmu.

Brīvdabas muzeja gada notikumu programma vienmēr sākas februārī, Meteņos, kad apmeklētāji aicināti uz ziemas sezonas pēdējo maskošanos. Sveicot pavasari, Brīvdabas muzejā svinēsim Lielo dienu martā un Lieldienas aprīlī.

No 7. līdz 31. maijam „Rīga 2014”

Eiropas kultūras galvaspilsētas projektā „Amatnieku darbnīcas „Tilts”” Brīvdabas muzejā notiks podnieku, kokamatnieku, spēļu un rotaļu, mūzikas instrumentu un rokdarbnieku nedēļas. Projekta nobeigums paredzēts Mūdienu amatniecības festivāla laikā 9. un 10. augustā.

Izstāžu zālē no 1. jūnija līdz 15. septembrim plānots apmeklētājiem piedāvāt krāšņu izstādi „Krievu ziemeļi”, kas atceļos no Sanktpēterburgas – no Krievijas Etnografiskā muzeja kolekcijas.

Visplašāk apmeklētais noti-

kums Brīvdabas muzejā ir Latviešu tautas lietiskās mākslas darinājumu gadatirgus, kas šogad notiks 7. un 8. jūnijā.

Šogad aprit 90 gadi, kopš Izglītības ministrijas Pieminekļu valde 1924. gadā pieņēma lēmumu par „brīvās dabas” muzeja ierīkošanu Rīgā. Pieminot šo notikumu, sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru Brīvdabas muzejā 14. un 15. jūnijā pirmsjāņu noskaņās notiks Vasaras dziedāšanas svētki, kuŗos pulcēsies folkloras kopas no visiem Latvijas reģioniem.

Vasaras beigās, augustā, svi-

nēsim Maizes godus, bet ģimenes ar bērniem gaidīsim Spēļu un rotaļu dienā. Gada ritējums, kā parasti, beigsies ar Seno amatu dienu un Rudens ražas svētkiem septembrī, Veļu vakaru oktobrī, Mārtiņdienu novembrī un Ziemas saulgriežu svinībām decembrī. Gada izskaņā apmeklētājiem atkal tiks piedāvātas Gaismas spēles ziemas mijkrēslī – neparasti izgaismotas muzeja ēkas un takas vakara stundās.

Skat arī www.brivdabasmuzejs.lv

2013. gads Brīvdabas muzejam bijis veiksmīgs. Muzeja apmeklētāji ir Latvijas iedzīvotāji un

viesi no visas pasaules. Brīvdabas muzejs Rīgā un tā lauku nodaļas „Vitolnieki” (Rucavas novadā) un „Vēveŗi” (Vecpiebalgas novadā) apmeklētās kopumā 115 325 reizes. Muzeja budžetā ienākuši ieņēmumi no ieejas biļešu un citu maksas pakalpojumu tirdzniecības LVL 221 089, - apmērā. Salīdzinājumā ar 2012. gadu apmeklējums pieaudzis par 19 000, bet pašieņēmumu apjoms palielinājies par 37 000 latiem. Pateicamies par labajiem rezultātiem visiem sarīkojumu apmeklētājiem, dalībniekiem un muzeja sadarbības partneriem!

VĒSTURE

LĀSMA ĢIBIETE

TRAGISKS LIKTENIS

Latvijas medicīnas vēsturei, tās pētišanai diemžēl nopietni pievērsušies pavisam nedaudz vēsturnieku. Man tā šķiet tik savdabīga un likločaina, ka pārspēj pat vistalantīgāko rakstnieku romānus. Tā kā esmu dzimusi liepājniece, lasītājus labprāt vēlētos iepazīstināt ar pavisam nelielu ieskatu šīs Latvijas pilsētas medicīnas vēsturē, precīzāk, pastāstīt par kāda ārsta tragisko likteni, kas par tādu izvērtās tā laika politikas, nevis viņa personības dēļ.

„Reti kuŗai slimnīcai kuŗa laikā nogalināti divi galvenie ārsti, turklāt vienu nošāva vācu armija, otru – krievi. Tēlaini izsakoties, Liepājas slimnīcas vēsture ir „rakstīta asinīm” – tā kādā neformālā sarunā pirms vairākiem gadiem atzina Liepājas Reģionālās slimnīcas ārsts, chirurģs Viesturs Rozītis. Cienījamais medicīnis stāstīja, ka viņš visā Latvijā nezinot otru ārstniecības iestādi, kuŗu Otrais pasaules kuŗš būtu skāris tik smagi kā Liepājas slimnīcu.

Tācu nedaudz konkrētāk. Viens no ārstniecības iestādes vadītājiem, ko nogalināja bez tiesas sprieduma, ir chirurģs **Teodors Volframs**. Nesen viņam apritējusi 105. gadskārta.

***

Noslēpumaina personība

Par ārstu T. Volframu atrodams ziņas ir skopas. Zināms, ka viņš dzimis 1908. gadā Tomskā, savukārt izglītību ieguvis Rīgā.

Ārsts Teodors Volframs pirmās rindas vidū starp medicīnas māsām Liepājas slimnīcā // Fotografija no P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja fondiem

T. Volframs mācījies Rīgas krievu ģimnazijā, pēc tam studējis Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē, ko absolvējis 1932. gadā. Uz Liepāju jauno ārstu aizvedušas darba gaitas, jo pēc medicīniskās izglītības iegūšanas viņš dabūjis asistenta darbu pilsētas slimnīcas chirurģijas nodaļā. Liepājā nostrādājis četrus gadus (1934.–1938.), chirurģs pilsētu uz īsu brīdi pametis, jo bija pieņemts asistenta amatā

Latvijas Universitātē. Jāpiebilst, ka T. Volframs universitātē bijis visjaunākais asistents.

Acīmredzot ir atgādijies kas neparedzēts, jo tai pašā 1938. gadā dakteris kopā ar kollēģu – arī vācieti, terapeitu Benjaminu Taču atgriezušies Liepājā. Vēl pēc gada T. Volframs izdarījis izvēli, par kuŗu vēlāk samaksāja ar dzīvību. Kā zināms, 1939. gada oktobrī, paklausot Ādolfa Hitlera aicinājumam, Baltijā dzīvo-

jošie vācieši repatriējās uz etnisko dzimteni. Šķiet savādi, ka dakteris, būdams vācietis, Latviju tomēr nav pametis...

***

Galvenā ārsta amatā

Jāatzīst, ka nedaudz savādi ir arī apstākļi, kādos T. Volframs ticis Liepājas slimnīcas galvenā ārsta amatā. No 1934. gada, kad jaunais speciālists pirmoreiz ieradās Liepājā, slimnīcas vadītājs

bija iekšķīgo slimību ārsts, Latvijas Valsts pirmā prezidenta Jāņa Čakstes dēls Ringolds Čakste (1898.–1967.).

1940. gadā, mainoties varai, slimnīcā tika izveidota darbinieku komiteja, kuŗas biedri bija galvenokārt sanitāri un ar kuŗas „svētību” R. Čaksti no amata atbrīvoja. Komitejas pārstāvji galvenā ārsta postenī izvirzīja dakteri T. Volframu. Šai laikā chirurģs vienlaikus bija arī Liepājas pilsētas slimnīcas māsū skolas vadītājs. Savukārt R. Čakste Liepāju pameta, pārcēlās uz Jelgavu, vadīja šīs pilsētas slimnīcas Infekcijas slimību nodaļu un 1944. gadā tika iecelts ārstniecības iestādes galvenā ārsta amatā.

Šī stāsta nobeigums ir tragisks. Padomju varas pēdējās dienās – 1941. gada 25. jūnijā slimnīcas galveno ārstu T. Volframu un kurinātāju Sergeju Hercenbergu sasastīja ar dzeloņdrātīm, iedzina jūrā un aizdomās par sadarbību ar pretinieka armiju nošāva. Chirurģs bija devis rīkojumu slimnīcas virtuvē iekurināt plīti, lai ievainotajiem būtu silts ēdiens. To iztulkoja tā, ka T. Volframs un kurinātājs, izmantojot ārstniecības iestādes gaŗo skursteni, ar dūmiem esot signālīzējuši un devuši orientieri vāciešiem.

Abi noslepkavotie 1941. gada 7. jūlijā ar lielu godu apbedīti Liepājas Centrālkapos netālu no to ieejas. Par bērēm vēstīts arī laikraksta *Kurzemes Vārds* 1941. gada 8. jūlija numurā.

Vilim Vitolam nozīmīga jubileja

*Atminiet, labi ļaudis,
Kur Dieviņš nakti guļ?
Mūsu pašu zemītē
Uz pelēka akmentiņa.*

14. februāri nozīmīgo 80 gadu jubileju svin mecenāts, uzņēmējs un pārliecināts Latvijas patriots Vilis Vītols - Vitolu fonda dibinātājs, Kokneses fonda veidotājs un *Likteņdārza* izveides idejas autors. Šī ir svētku diena ne tikai Vilim Vitolam un viņa tuviniekiem, – mīlestības un cieņas pilnus sveicienus, pateicības un apbrīnas pilnus vārdus kaut domās sūta ikviens, kuŗam kaut reizi mūžā ir nācies satikt šo cilvēku un izjust viņa sirsnību un dvēseles siltumu. Savukārt Vilim Vitolam viņi visi ir tik tuvi – gan jaunieši, kam palīdzēts iegūt augstāko izglītību, gan ļaudis, kas *Likteņdārzā* rod mierinājumu un spēku, – ikviens, kuŗam, gluži tāpat kā jubilāram, svarīga ir šī zeme un tās nākotne. Viņiem ir veltīti vārdi Viļa Vītola grāmatā „Savējiem”: *Viņi visi ir mana cerība. Cerība, ka izaugs jauna paaudze, citāda. Ka viņi*

Vilis Vītols

uzcels jaunu Latviju – tādu, par kādu esam sapņojuši. Par kādu cīnījušies mūsu senči, strēlnieki, leģionāri un tie, kas gāja uz bari-kādēm.

Savulaik Vilis Vītols ir teicis: *Pelēkie, cietie, gadu miljonus izturējušie lielle akmeņi ir vispie-mērotākais simbols mūsu tautas izturībai un sīkstumam.* Tiesa – ne zeltu, ne sudrabu mūsu zemes dziļēs nevar atrast, taču tā sevī glabā citas, daudz pamatīgākas un mums izprotamākas vērtības. Tie mūsu vienkāršie, pēc pirmā skatiena vienmuļi pelēkie laukakmeņi, no kuŗiem citi dziļi jo dziļi paslēpušies un vēl joprojām mierīgi dus, bet citi iznākuši virszemē un vēsti par pamatīgu-mu, par mūžīgumu, par uzticību savai zemei. Tie ir silti, jo saņem un patur sevī saules dāvāto mī-lumu, tie mirdz, ja ar tiem saru-nājas lietūs lāses, tie sudrabaini zvīļo, baltas sniega segas klāti, tie mīl šo zemi un tās cilvēkus. Jo viņi vtiēši tādi ir – Latvijai piederšie. Savējie.

Tāds allaž ir bijis Vilis Vītols – nesatricināms savos uzskatos un

pārliecībā, ka viss ir iespējams, ja ik darbs ir veikts ar mīlestību pret sev tuvajiem un savu zemi. Latvija to ir novērtējusi – par to liecina saņemtais Triju Zvaigžņu ordenis.

Izvirziet sev augstus mērķus, tad jūs vairāk sasniegsit! Sekojiet kādai spožai zvaigznei, kaut tā sākumā varētu šķist nesasniedzama. Jums izdosies! – tāda ir jubilāra pārliecība un aicinājums visiem, kuŗi mīl savu zemi un nākotnē grib to redzēt bagātu, skaidu un laimīgu. Mums izdosies, jo ir šādi cilvēki, kas palīdz, kas dod spēku un tic savas tautas gara un dvēseles stiprumam. Mums izdosies. Visiem kopā – savā zemē, savā Latvijā.

Laika un Brīvās Latvijas saime pievienojas Viļa Vītola sveicēju pulkam un aicina joprojām atbalstīt abus viņa lolotos fondus. Arī šūpla svētkos gavilniekam labākā dāvana būs Jūsu ziedojums Vitolu fondam vai Kokneses fondam. Vairāk informācijas www.vitolufonds.lv, www.likteendarzs.lv

Red.

VALIJA BERKINA

Kam pieder Latvijas zeme?

Ar 2014. gada 1. maiju saskaņā ar līgumu par Latvijas Republikas pievienošanu Eiropas Savienībai (ES), Latvijas likumdošanā ir noteikts, ka ES dalībvalstu pilsoņi un ES dalībvalstīs reģistrētas juridiskās personas zemi var iegūt īpašumā ar tādiem pašiem noteikumiem kā Latvijas Republikas pilsoņi.

Taču ārzemju uzņēmēji un investīciju fondē jau tagad, apejot pašreiz noteikto aizliegumu, izpērk Latvijas lauksaimniecības un meža zemi. Pēc neoficiālas informācijas ārzemniekiem, nesagaidot oficiāli noteikto 1. maiju, jau piederot 25 % Latvijas zemes.

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP), valdes priekšsēža vietnieka ES jautājumos Armanda Krauzes (ZZS) personā 2013. gada 15. decembrī tīmeklī www.manabals.lv nāca klajā ar iniciatīvu „Latvijas zeme Latvijas pilsoņiem”, aicinot saglabāt Latvijas lauksaimniecības un meža zemi LR pilsoņu īpašumā un izbeigt tās iztirgošanu ārzemniekiem un starptautiskajiem investīciju fondiem. Iniciatīvu jau parakstījuši 4970 atbalstītāji, taču vajadzīgi 10 000, lai to varētu iesniegt izskatīšanai Saeimā un izsludināt tautas nobalsošanu.

LOSP ir Latvijas lielākā nacionālā līmeņa lauksaimnieku konsultatīvā padome, kas apvieno 58 lauksaimniecības nozaļu un daudznozaļu valsts līmeņa nevalsts organizācijas (NVO), pārstāvēt vairāk nekā 12 345 ražojošos lauksaimniekus. LOSP iesaistās Latvijas lauksaimniecības un lauku attīstības politikas veidošanā un īstenošanā.

„Lauksaimniecības un meža zeme ir nozīmīgs resurss, ko nevar atjaunot. Tā ir vērtība, ko

mums ir nodevuši senči no paaudzes paaudzē, un tā mums ir jānosargā!” teikts LOSP aicinājumā parakstīties.

Lietuvā jau ir panākta Tautas nobalsošana (referendums), kad visai drīz tiks balsots par grozījumiem Konstitūcijā, paredzot aizliegt zemes pārdošanu ārzemniekiem. Kā būs Latvijā? Viss atkarīgs no tā, cik liels atbalsts būs LOSP iniciatīvai „Latvijas zeme Latvijas pilsoņiem”.

Šobrīd Saeimā Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijā diskusijām atvērti Latvijas valdības diezgan vienprātīgi pieņemtie grozījumi likumā „Par zemes privatizāciju lauku apvidos”. Jautājums gana steidzams – jau 1. maijā tiks atcelti ierobežojumi ārzemniekiem pirkt Latvijas lauksaimniecības zemi. ES normatīvi nosaka – jebkuŗš tās pilsonis vai ES reģistrēta juridiska persona Latvijā zemi varēs iegūt īpašumā pēc vienādiem nosacījumiem. Tā teikt, no 1. maija latviešu Jānis un dāņu Bents varēs draudzīgi nopirkt pa gabalam lauksaimniecības zemes no zemnieka Pēterī Latgalē. Ja dānis Bents maksās vairāk, tad Pēteris Latgalē kasīs aiz auss un prātos: kāpēc jāpārdod Jānim par mazāku cenu, ja dānis maksā vairāk? Un abus zemes gabalus pārdos ... dānim! Pēc neoficiālas informācijas, tā tas notiekot jau tagad. To uzskatāmi redzējam arī režisores Ilzes Burkovskas-Jakobsonas veidotā dokumentālā filmā „Bekons, sviests un mana Mamma” (2008), kuŗā galvenā varone arī bija tādas izšķiršanās priekšā – kam pārdot zemi. Tomēr nolēmusi priekšroku dot vietējam saimniekam, lai gan tas solīja mazāku samaksu.

Latvijas valdības mērķi, iestrādājot grozījumus likumā, ir it kā

Kam piederēs Latvijas zeme pēc 1. maija? // Foto Valija Berkina

vietējo lauksaimnieku pusē – gan fiziskām, gan juridiskām personām trīs gadu laikā pēc zemes iegādes ir jāuzsāk tās apsaimniekošana. Pērkot zemi, rakstveidā jāapliecina, ka tā domāta ražošanai. Zemes pircējam jābūt ar lauksaimnieka izglītību vai pēdējos trīs gadus pirms pirkuma jābūt guvušam ieņēmumus no lauksaimniecības – vismaz vienu trešdaļu no kopējiem saimnieciskiem ieņēmumiem. Ir domāts par to, lai ēnu ekonomika neapdraudētu valsts budžetu, tāpēc grozījumos noteikts, ka fiziskai personai jābūt reģistrētai Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā saimnieciskās darbības veicējai, bet juridiskām personām jābūt Latvijā reģistrētām kā nodokļu

maksātājām.

Lai arī pēc likuma grozījumu pieņemšanas Latvijas lauksaimniecības zemes pircējam būs stingrāki noteikumi, tos varētu ideāli piemērot situācijā, ja valsts zemes tirgū jau šobrīd lielas platības nepiederētu ārvalstu pilsoņiem. Jau gadiem zeme tiek pirkta ar Latvijā reģistrētas juridiskas personas starpniecību, un pašreizējā Latvijas likumdošana to neaizliedz. Tāpēc arī pēc 1. maija ārzemnieki joprojām būs labākā situācijā nekā vietējais lauksaimnieks, jo viņi gan atbildīs noteikumiem par trīs gadu ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas, gan arī viņiem būs lielākas finansiālās iespējas.

Pakāpeniski pieaugošie nekus-

tamā īpašuma nodokļi liks mazajiem un vidējiem zemniekiem zemi pārdot vai, labākajā gadījumā, iznomāt, un to savukārt izmantos lielle īpašnieki, tādējādi vēl vairāk izstumjot no tirgus mazos un vidējos zemniekus. Jau tagad ir redzams, ka, piemēram, Latvijas lauksaimniecības attīstības padome un daži lauksaimniecības attīstības konsultāciju uzņēmumi vispār iebilst pret lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes ierobežojumiem. Skan pat skaļi paziņojumi, ka likumā „Par zemes privatizāciju lauku apvidos” grozījumu spēkā stāšanās būšot it kā valdības vēlme nacionalizēt privatīpašumu. Traktējot to arī kā Satversmes pārkāpumu. Kā domājat jūs?

NOVADU ZIŅAS

I. JIRGENS

Smiltene - Ziemeļlatvijas pilsēta netālu no Igaunijas robežas - pag. gs. 30. gados bija ļoti skaista mazpilsēta kalnainā apgabalā, kur tecēja straujā Abulas upe, Gaujas pieteka.

Mūsu ģimene iepirkās Smiltēnes veikalos. Tolaik vienreiz nedēļā, piektdienās, bija tirgus diena lielā laukumā iepretim pilsētas luterāņu baznīcai. Apkārtējie lauksaimnieki tirgū pārdeva savus produktus. Mūsu kalpone Elza tur pazina labākos saimniekus un katru nedēļu iepirka biežpienu, skābo krējumu un citus produktus. Olas pirkām kaimiņu mājā, kur vecāka kundze turēja daudz vistu. Bija arī lielākas tirgus dienas, tā sauktie gadatirgi, kad no tālākas apkārtnes sabrauca māla trauku un citu noderīgu priekšmetu tirgotāji. Smiltēnē bija vairāki skārņi, maiznīcas, arī drēbju veikali. Mūsu pilsētā vēl nevarēja veikalos nopirkt gatavas drēbes. Tur pārdeva tikai audumus baķos. Bija daudzas šuvējas un skrodeņu darbnīcas, kur pēc mēra pašuva gatavus apģērbus. Atceros, cik grūti mums bija nostāvēt mierā, kamēr šuvēja *noņēma* mūsu mērus. Vispirms darināja papīra *šnītes*, lai no baķu drānām izgrieztu bērniem un pieaugušajiem šujamos apģērbus. Tikai gadus vēlāk veikalos ieviesās gatavās drēbes.

Gandrīz visvairāk iemīļotais veikals bija Māziņa kunga maiznīca. Tur varēja pirkt dažādas baltmaizes, rupjmaizi, bet galvenais – ūdens kliņģeris. Tādus ne-

Baznīcas laukuma sākums 1914. gadā. Vienu no ēkām pirms Latvijas valsts nodibināšanas no firsta Līvena bija ieguvis Jānis Māziņš. Jaunākā ēka 20. gs. divdesmitajos gados pārbūvēta, un pirms kara ēkas ārpusi greznoja dekoratīvs kliņģeris, kas aicināja pircējus Jāņa Māziņa maiznīcā un tējnicā. Arī pēc kara nacionālizētajā ipašumā cepa "Staļina kūku" – formās cepa sāļu rupjo maizi un pelēkas maizītes. Mūsdienās ēka ir privātais ipašums, kurā atrodas frizētava, lietoto apģērbu veikals un Smiltēnes mežniecības birojs // Foto: Ādolfs Gustavs, A. Pirro

kur vairs neesmu atradusi, ne ceļojot pa Vāciju, ne pa Savienotajām Valstīm. Kliņģeri no virsas bija brūni, skraukšķīgi, bet galvenā daļa bija mikstāka. Kā tos gatavoja, nezinu, bet kaut kāds sakars ar ūdeni jau bija. Tomēr galvenais mums, bērniem, likās daudzās dažādās tortes. Varēja nopirkt arī atsevišķas kūkas apmēram astoņu centimetru garumā, skaisti krēmiem garnētas un ar dažādiem pildījumiem. Konditors Māziņš bija slavens ar savām nepārspētām ābolu kūkām. Savu ābolkūku pildījuma recepti

viņš nevienam nemācīja. Pats to vienmēr slepeni gatavoja. Kad konditoru Baigajā gadā aizveda uz Sibīriju, viņš savu labo, noslēpumaino ābolu recepti paņēma sev līdzī. Bija arī citas maiznīcas. Viksnas maiznīcā cepa ļoti garšīgu saldskābmaizi.

Smiltēnē bija vairāki skārņi, galvenais bija Mierīņu skārnis. Mums mājās bija angoras un persiešu krustojuma kaķis – Muris. Toreiz vēl nekādas speciālas kaķu barības nebija. Mums, bērniem, bieži bija jāiet uz skārni pirkt kaķim malto gaļu. Sacijām:

SMILTĒNES VEIKALI

„Lūdzu, man par pieciem santīmiem kaķa gaļu.” Citreiz prasījām kaķa gaļu par 10 santīmiem, taču gaļas pikucis tāpēc nekad nelikās ne mazāks, ne lielāks. Bija speciāli veikali lauksaimniekiem, bet ar tiem mums, bērniem, nebija nekādas darišanas. Kādā speciālā veikalā pārdeva skaisti krāsainos papīros ietītas šokolādes konfektes.

Smiltēnē vēl bija daži iecienīti ebrēju veikali un darbnīcas. Tur nesa salabot ielīpsušus katlus, skārda mantas. Šajos veikalos varēja ilgi „diņģēties”, tas ir, mēģināt, vai neizdosies darījumu saligt par zemāku cenu. Parasti uz šīm darbnīcām gāja mūsu vecāmate un bieži vien panāca, ka par gatavo pakalpojumu vajadzēja maksāt mazāk.

Vēl bija Zušmaņa grāmatu veikals, kur varēja nopirkt papīra loksnes ar ūdeni novelkamām bildītēm. Tās vēlāk samitrinātas uzklāja uz papīra loksnes. Krāsainos zīmulus tēvs veda no Rīgas, vienmēr labākos *Faber* zīmulus.

Netālu no mūsu mājām bija nelielais Migliņa veikals. Tur tirdzinieki, mājās braucot, iepirka sev vajadzīgās preces.

Rudenī tirgos bija tik dažādu šķirņu āboli, ka nenoskatīties. Jau vasarā varēja pirkt baltos dzidros un rožabolu. Tie bija ļoti sulīgi un saldi. Rudenī pirkām *serinku* un *antonovku* ābolus. Migliņa veikalā, kas atradās netālu no Kļaviņa mājas, kurā mēs irējām apakšējo stāvu, mēs, bērni, vasarā basām kājām gājām pirkt „gotiņas” – krējuma konfektes. Migliņa tēvs bieži mums iedeva konfektes bez maksas.

Daugavas ielā atradās mūsu radnieku dzirnavas un vilnas apstrādāšanas fabrika. Tur mēs atstājām savu kaķi Muri, jo, kad pārcēlāmiens no Smiltēnes uz Rīgu, kaķim tā bija labāk.

Smiltēnē bija divi ormaņi. Viņi bija ļoti nodarbināti, jo Smiltēnes dzelzceļa stacija bija patālu no pilsētas. Ormaņi bija ļoti pieprasīti. Mēs vienmēr mēģinājām sarunāt Brantiņu, viņa zirgs tika rūpīgi kopts, arī iejūgs vienmēr bija spīdīgs un labi uzturēts. Otrs ormanis bija Ikšķelis, viņa zirgs nebija tik labi kopts.

Bērniņa Smiltēnē mums bija ļoti saulaina, un tāpēc vēlū pilsētai un visiem smiltēniešiem laimīgu un saulainu nākotni!

ZIŅAS ĪSUMĀ

Rēzeknes augstskolā (RA) 7. februārī notika pirmais jaunās studiju programmas „Robežsardze” izlaidums, kas Valsts Robežsardzei sagatavoja 19 vecākos virsniekus. Tālāk viņi varēs studēt magistrantūrā un veikt zinātniskos pētījumus, kā arī dienēt vecāko virsnieku amatā. Jaunā programma RA tapusi sadarbībā ar Valsts Robežsardzes kolledžu, kur var iegūt tikai pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību.

Latvijā joprojām samazinās vispārīgizglītojošo skolu skaits. 2013./14. mācību gadā ir 804 skolas, liecina Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) dati. Savukārt 2000. gada 1.septembrī skolēni devās uz 1037 skolām, bet 2004./05.mācību gadā bija 993 skolas. 2009. gadā Latvijā notika plaša izglītības iestāžu reorganizācija, kas skāra 84 skolas, bet slēgtas tika 57 skolas Latvijā.

Rēzeknes ARPC „Zeiņš” 7. februārī norisinājās Latgales reģiona Skolēnu mācību uzņēmumu gadatirgus „Ar mīlestību veidots”. Piedalījās vairāk nekā 30 Latgales reģiona skolēnu mācību uzņēmumi. Apmeklētāji varēja iegādāties oriģinālas, skolēnu rokām veidotas dāvanas Valentīndienas noskaņās un daudzas citas saimniecībā noderīgas lietas.

Daugavpili viesojās delegācija no Tatarstānas galvaspilsētas Kazanā. Oficiālā pieņemšanā pilsētas domē tika uzsvērts, ka Daugavpils universitātei kādreiz notikusi studentu apmaiņa ar Tatarstānu. Ir cerība, ka šī saikne tiks atjaunota un būs arī citi sadarbības projekti. Delegācija apmeklēja Daugavpils cietoksni un Marka Rotko mākslas centru, kā arī iepazinās ar pilsētas sporta objektiem un tikās ar tatāru nacionālo biedrību.

Bīriņu pili notika konkursa „Gada labākais lauksaimniecības kooperatīvs 2013” laureātu godināšana. To rīkoja Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija un Zemkopības ministrija, bet uzvarētājus noteica, lauksaimniekiem un zemniekiem balsojot.

Kokneses novada domē pieņemts lēmums izmaksāt stipendijas I. Gaiša Kokneses vidusskolas labākajiem 10. -12. klases skolēniem. Naudu varēs saņemt katru mēnesi. Sekmīgākajiem audzēkņiem varētu izmaksāt stipendiju 10 - 20 eiro mēnesi. Mācību olimpiādu uzvarētājus apbalvos ar naudas prēmijām no30 līdz 100 eiro.

Ventspils augstskolā bija ieradušies 17 Erasmus starptautiskās studentu apmaiņas programmas jaunieši no Lietuvas, Francijas, Vācijas, Turcijas un Spānijas. Ārzemju studentu un mācībspēku pieņemšana ir viens no augstskolas darbības virzieniem. Šajā mācību iestādē studē arī jaunieši no Kamerūnas un Indijas.

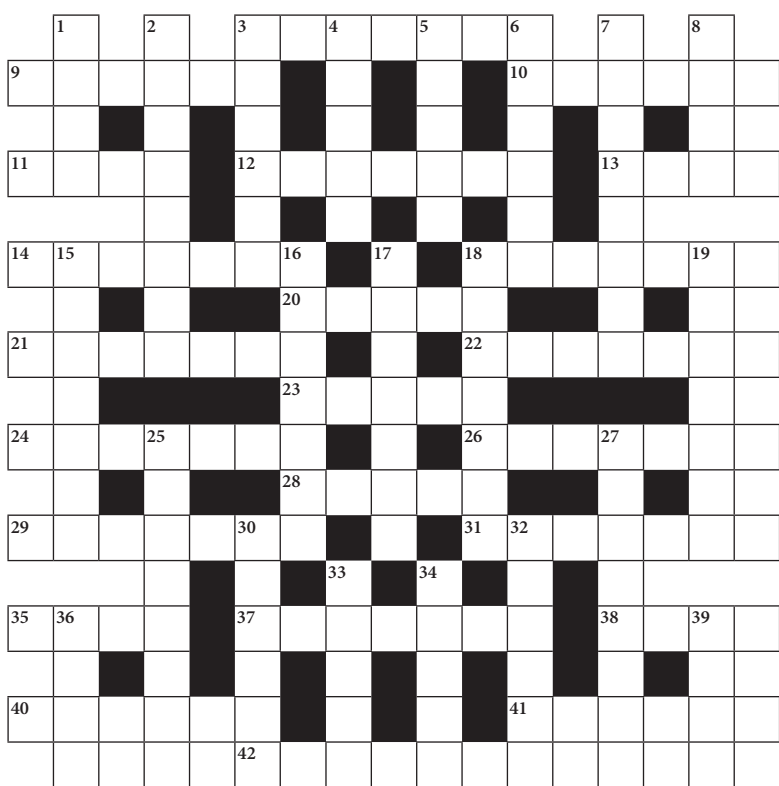
Aizkraukles profesionālajā vidusskolā atklāta mācību virtuve, kur nākamie pavāri apgūs praktiskās iemaņas. Mācību programmu skola pārņēma no Viesītes profesionālās skolas, kur bija radušās problēmas ar audzēkņu apmācību.

Alūksnieši izrādījuši lielu interesi par projektu “Satiec savu meistarību”. Jau notikušas vairākas lekcijas, bet 21. februārī uzmanības lokā būs nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un tālāknodošana. Šoreiz tā būs veltīta tautastērpam un tā valkāšanas tradīcijai. Ar interešiem tiksies vēstures doktore un etnografe Aija Jansone.

Izziņas sagatavojušas Valija Berkina un Māra Linde

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis JĀNIS REVELIŅŠ (ASV)

Līmeniski. 3. Budēļi. 9. Sērđiene. 10. Katoļu reliģisks centrs Latgalē. 11. Stieple elektriskās strāvas pārvadīšanai. 12. Upe Irakā. 13. Eiropas militāra aizsardzības organizācija. 14. Bezšķirnes suns. 18. Speciāli iekārtota vieta, kur paceļas, nolaižas un stāv gaisa transportlīdzekļi. 20. Mikroskopisks viensūnas organisms. 21. Godināt. 22. Brašulis (*sar.*). 23.

Ierobežota teritorija. 24. Telpa ēdienu gatavošanai. 26. Censties sajukt ar tausti. 28. Gaŗākā upe Vācijā. 29. Pārbaudīt. 31. Graudu pārstrādes atdalījumi. 35. Kalni Eiropā. 37. Patmiļi. 38. Mierīgs, lēnīgs. 40. Kāju daļas. 41. Sporta veids. 42. Sliņķe.

Stateniski. 1. Senlatviešu dievība. 2. Kādas Eiropas valsts galvaspilsēta. 3. Senāk ievērojams

dziedniecības centrs Rīgas apriņķī. 4. Grieķijas sala. 5. Koka darinājumi divu virsmu savienošanai. 6. Tuvas attiecības. 7. Iespējama 2016. gada ASV prezidenta amata kandidāte. 8. Niansēt zīmējumu. 15. Latviešu rakstnieks, filozofs, parapsichologs (1909-1974). 16. Saņemt rokā. 17. Jēzus māceklis. 18. Slazds. 19. Parazitārps, kuŗa kāpuri iemitinās muskuļos. 25. Pliedz. 27. Lugas „Gūsteknis pili” autors. 30. Neliels zirgu dzimtas dzīvnieks. 32. Faraonu zeme. 33. Belini opera. 34. Sīrijas prezidents. 36. Latvijas eiro upuris. 39. Liels daudzums.

Krustvārdu mīklas (BL Nr.6) atrisinājums

Līmeniski. 1. Lūgšana. 5. Vārsmas. 8. Kauja. 9. Tūska. 10. Iveta. 12. Citur. 13. Uzskati. 14. Omulīgs. 16. Elipse. 19. Zem. 20. Zibens. 25. Ķite. 26. Pamatot. 27. Rapa. 28. Namejs. 31. Ota. 32. Klints. 38. Atdarīt. 39. Paipala. 40. Ādams. 42. Sesks. 43. Ibiss. 44. Tumšs. 45. Adrešes. 46. Templis.

Stateniski. 1. Lielupe. 2. Auskars. 3. Akacis. 4. Augt. 5. Vairots. 6. Rietumi. 7. Svārsts. 9. Tosti. 11. Acīte. 15. Pedants. 17. Laiva. 18. Piepe. 21. Bērzi. 22. Nupat. 23. Tas. 24. SOS. 28. Niagara. 29. Medus. 30. Jurists. 33. Laikiem. 34. Neass. 35. Skalbes. 36. Stāsts. 37. Apsist. 41. Alma.

VIESTURS ZARIŅŠ

Periferijā – pie Īrijas jaunlatviešiem un Manitobas veclatviešiem

(Turpināts no BL Nr. 6)

Lai gan Manitobas veclatviešu sabiedrība izsīka 20. gadsimta vidū, iebrāucējiem novecojot un viņu bērniem un mazbērniem asimilējoties, viņi bija pietiekami lielā skaitā, lai sagaidītu pēckaŗa *dīpšus*, kuŗi apmetās Vinipegā līguma darbos. Kopumā abas grupas labi satika. Kopā tika svinēti Jāņi, Vinipegas jaundibinātās draudzes mācītāji brauca uz laukiem noturēt dievkalpojumus, vinipegieši tur uzstājās ar teātra izstādēm, un laulības starp trimdiniekiem un veclatviešiem nebija izņēmums.

Šodien gan ne veclatviešu, ne trimdinieku sabiedrības vairs nav. Palikuši tikai daži indivīdi.

Es Manitobā biju septembrī un pavadīju tur gandrīz nedēļu, nobraucot 1400 km. Tikos apmēram ar 25 vairākumā veclatviešu pēctečiem un arī ar vairākiem trimdiniekiem un viņu bērniem. Kopā apskatījām vecās sētas un kapus. Vairākums bija pretimnākoši, bet citi uz mani skatījās aizdomīgi, arī tādi, kuŗi sacīja, ka tā ir pagātne un viņus tā neinteresē.

Šodien Manitobā ir krietns skaits veclatviešu pēcteču. Daudzi uzvārdi ir angļiskoti. Krūmiņš ir *Krumin bez „s”*. Tāpat *Kalnīn* un *Ozol*. Egle ir *Spruce*. Dravnieks ir kļuvis *Drawson*. Daļa apzinās savu latviešu izcelsmi, lai gan tikai daži vairs runā latviski. Kāds vecāks kungs man teica: „Es nerunāju latviski labi, bet es saprotu.” Es sastapu veclatviešu pēctečus, kuŗi ir apmeklējuši Kanadas latviešu Dziesmlu svētkus, Toronto Latviešu centru. Ir veclatviešu pēcteči, kas ir ciemojušies Latvijā. Viņiem tur patīcis. Kāda ve-

cāka kundze man teica: lai gan bijusi daudzās vietās pasaulē, viņa nožēlo, ka nav tikusi un arī netiks uz Latviju, ko atstāja viņas tēvs un māte jaunībā pēc 1905. gada revolūcijas. Mani Manitobas laukos cienāja ar pirāgiem, un es pretim dāvināju Laimas šokolādi un šprotes. Man rādīja angļu valodā izdotas grāmatas par Latvijas 20. g.s. vēsturi, ieskaitot *Woman in Amber*. Es redzēju Latvijas hokeja izlases kreklus un t-kreklus, kas ir pirkti *Baltic Shop.com*. Man rādīja vecas vēstules un vecajā ortografijā rakstītas pastkartes un lūdza tās pārtulkot. Citi pēti savu senču saknes, rakājas pa Kanadas arhīviem, kā arī meklē radinieku pēdas Latvijā. No agrākiem gadiem vēl ir uzņēmumi ar latviešu vārdiem – *Osis Lumber*, *Lindenberg Seeds* un *Dancyt Fine Foods*.

Nepārprotiet. Starp veclatviešu pēctečiem nav rezervistu rindu, kuŗas nāks un pastiprinās mūsu sabiedrības dilstošo skaitu. Lai gan ir izņēmumi, viņi ir kanadieši – punkts. Toties viņi ir kanadieši, kuŗu senču stīga viņus saista ar Latviju un mūsu kopējo mantojumu. Piemērs. Nesen *Lac Du Bonnet* vēstures sabiedrība rikoja gadskārtējo vīna un sieru vakaru, šoreiz ar latviešu motīvu. Tas bija labi apmeklēts, bija latviski priekšnesumi, tika izstādīti latviski priekšmeti, veclatviešu pēcteči atcerējās savu senču gaitas, kopā pasmējās un reizēm nobirdināja kādu asaru par veciem laikiem. Lai gan kanadieši, arī šie cilvēki ir daļa no mūsu periferijas, toties atšķirīgi ar savām interesēm un vajadzībām.

Ieejot veclatviešu un jaunlatviešu stāstā, sajūk laiku telpa.

Pagātne un nākotne vijas ar taģadni. Īrijā un Lielbritānijā notiek tas, kas notika Savienotajās Valstīs un Kanādā pag. gs. 50. gados. Toties jaunlatviešu skaits visās Eiropas zemēs pārspēj veco trimdu. Mēs kļūstam par veclatviešiem, un jauniebraucēji, vismaz Eiropā un varbūt Ziemeļamerikā, veidos latviešu sabiedrības nākotni. Veclatviešu stāsts ir daļa no mūsu ārzemju latviešu vēstures, bet viņu pēcteči norāda, kāds varētu būt mūsu liktenis.

Ja vēlamies virzīt mūsu ārzemju sabiedrības nākotni un nebūt nolikti faktu priekšā, tad mums ir jāapzinās, kas tad ir mūsu sabiedrības loks. Tas ietver dažādas indivīdu grupas, katru ar savām īpašībām. Lai gan jebkuŗa sadale ir problēmatiska, esmu izvēlējis šādas:

Trimdinieki ir mūsu visvecākā paaudze, tie, kuŗi atstāja Latviju Otrā pasaules kara laikā. Pēc kara dzimušie ir viņu bērni vai mazbērni. Tiem, kuŗiem māte vai tēvs nav latvieši, ir puslatvieši vai ceturtdaļlatvieši. Puslatvieši un ceturtdaļlatvieši īpaši neatšķiras no veclatviešu pēctečiem. Viņus vienīgi šķir senču laiku telpa. Ir ieprecētie sveštautieši. Ir superletiņi, radoša grupa, no kuŗas daudz kas mūsu sabiedrībā ir atkarīgs. Toties nereti superletiņi ar savu pārspilēto latviskumu un atraidošo nostāju īpaši valodas jautājumā ir arī panākuši pretējo un citus atraidījuši. Un vēl paretam kāds ieinteresēts sveštautietis, kuŗam nav asinssaites ar latviešiem.

Vienalga, kā mēs savu loku sadalām, svarīgākais ir saprast, ka ir dažādas indivīdu grupas, katru ar atšķirīgām īpašībām. Kā angļiski saka *one size does not fit all*. Ja mēs būtu pasaulē miljoniem,

mēs varētu rīkoties citādi, katru grupa varētu pastāvēt un rīkoties neatkarīgi. Bet mūsu ir pārāk maz. Mūsu latviskais kodols nav pietiekami liels un stiprs, lai pats pastāvētu. Ikkatrs indivīds un grupējums mūsu lokam ir svarīgs. Līdz ar to mūsu pieejai ir jābūt aptverošai.

Ir jānosaka sabiedrībai ceļazīmes nākotnei, lai veidotu atbilstošu darbību. Mūsu latviešu sabiedrībai ir jākļūst limeniskai, atvērtai un modulārai. Tajā jābūt vieta visiem mūsu lokā neatkarīgi no viņu latviešu valodas spējām, lai gan katru iespēja būs atšķirīga, atkarīga no viņa latviešu valodas spējām. Mums ir jāveicina limeniskais – gan maksimālais, gan minimālais, gan tas, kas pa vidu.

Mūsu sabiedrībai ir jābūt atvērtai visiem mūsu lokā. Visiem ir jābūt gaidītiem – gan pirmo reizi, gan pēc ilgākas promienes. Ja kāds ienāk mūsu vidū, lai viņš/ viņa justos gaidīti, lai nāktu te otro, trešo vai ceturto reizi jeb lai, ienākot šeit, klusībā paostītu gaisu un vairs nekad neatnāktu.

Mūsu sabiedrībai ir jābūt modulārai. Mēs ikdienā dzīvojam ārējā vidē. Nav iespējams latvietībai būt 7x24. Modulāra sabiedrība līdzinās restorāna *a la carte* ēdienu kartei. Katrs izvēliesies iesaistes līmeni un daudzumu. Arī tas ir labi.

Manitobas veclatviešu un Īrijas jaunlatviešu stāsti ir interesanti paši par sevi, bet ar to nepietiek. Mums jāizmanto viņu pieredze un iespēja stāstiem no ārpusē skatīties uz iekšu, iespēja no periferijām saskatīt mūsu sabiedrību, tās izaicinājumus un iespējamus risinājumus.

Brīvā Latvija
reklāmas cenas Latvijā
Cena - 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 2 reizes, paredzēta
atlaide 10 % apmērā no
parastās cenas.
Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 3 reizes, - 15 % no
parastās cenas.
Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 4 reizes un vairāk,
- 20 % no parastās cenas.
PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm²
ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● 50 eiro

Pasta adrese:

Ausekļa iela 14 - 2

Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,

iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis “Straumēni”,
Cathorpe Manor, Cathorpe, Leics.
LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss
01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniece Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar

2014. gada 1. janvāri:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 67 jeb 80 eiro; 12 mēnešiem GBP 128 jeb 149 eiro. Samaksu ar čekū, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada abonementu 49 eiro

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 700 jeb 80 eiro; 12 mēneši SEK 1300 jeb 149 eiro. NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46 8214425. Administrācija: Vija Freimane, e-pasts: freimanisv@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 149 eiro; 6 mēn. – 80 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 80 eiro; 12 mēnešiem 149 eiro. Naudas pārvedumi ar čekū uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20 (28 eiro), 12 mēnešiem Ls 34 (49 eiro).

Digitālā avīze - 49 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā GBP 3 par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 500.

Komerālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm. **Atlaides atkārtotām reklāmām.**
Ar autora vārdu, inācijām vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.

Iespiests: SIA EVEKO, Rīgā

SĒRAS

Zvaigžņu pulkiem pievienojušies mūsu nodaļas biedri

VELTA ALKSNIS

* 1922.gada 1.oktobrī - 2013.gada 1.novembrī

TĀLIVALDIS BROKS

* 1927.gada 1. jūnijā - 2012.gada 9.septembrī

JADVIGA KOLUŽA

* 1921.gada 11.augustā - 2013.gada 6.maijā

VELTA NAMNIEKS dz. Rožukalns

* 1927.gada 20. jūnijā - 2013.gada 14.maijā

DZIDRA VECSEY dz. Kraukle

* 1925.gada 29.janvārī - 2013.gada 15.maijā

ŽENIJA WESTHEUSER

* 1921.gada 28.maijā - 2013.gada 26.augustā

Tālu paliek dzīves kņada
Krēslas pilnā zemes leļā,
Tev pār galvu jaunās zvaigznes,
Jaunu ritu blāzmu sijā.....

Aizgājējus vienmēr piemiņā paturēs
DVF Londonas nodaļas saime

2013. gadā DVF Korbijas nodaļā miruši

BERENICA ERSTS

Dzimusi 1921. gada 10. oktobrī,
mirusi 2013. gada 2. jūnijā

VLADISLAVS JANČENOKS

Dzimis 1921. gada 19. augustā,
miris 2013. gada 21. jūlijā

BIRUTA RŪTENBERGS

Dzimusi 1924. gada 18. janvārī,
mirusi 2013. gada 17. augustā

LĪVIJA JANSONS

Dzimusi 1926. gada 26. oktobrī,
mirusi 2013. gada 24. decembrī

Viņus piemin
DVF Korbijas nodaļas saime

